

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELŐLELŐ SZAKLAP — KIADJA: AZ ORSZ. HALÁSZATI EGYESÜLET
 FŐSZERKESZTŐ: UNGER EMIL DR. — FELELŐS SZERKESZTŐ: IFJ. DR. SZABÓ ZOLTÁN

<p>Kéziratok és szakkérdések a szerkesztőség címére küldendők</p> <p>Előfizetési díjakat és hirdetések az Országos Halászati Egyesület Budapest, V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. II. em. 255 fogad el</p>	<p>MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN</p> <p>Az Országos Halászati Egyesület tagjai tagdíj fejében kapják.</p> <p>Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 24 pengő. Fél évre 12 pengő. Külföldre egész évre 30 pengő.</p> <p>Postatakarékpénztári csekk-sz.: 10.094. — Állami alkalmazottnak 50 %-os kedvezmény jár.</p>	<p>Verantwortlicher Redakteur: Dr. Zoltán Szabó jun.</p> <p>Administration: Ungarischer Landesfischerei-Verein, BUDAPEST, V., Kossuth Lajos-tér 11. II. em. 255.</p>
<p>Szerkesztőség: Budapest, II., Herman Ottó-út 15 sz. Országos m. kir. Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézet</p>	<p>HALÁSZAT — (FISCHEREI)</p> <p>WACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI</p> <p>Organ des Ungarischen Landesfischerei-Vereins Budapest.</p>	<p>Redaktion: Kgl. Ung. Landesanstalt für Fischereibiologie und Abwasserkunde. Budapest, II., Herman Ottó-út 15 sz.</p>

TARTALOMJEGYZÉK: Mit nyújthat a halászoknak a szövetkezeti mozgalom? Dr. Gébert József. — A nagy halcső. Dr. Frenyó Vilmos. — A Palicsi tó. Ifj. Dr. Szabó Zoltán. — A halgazdaságra káros madarak szerepének vizsgálata folyik a Madártani Intézetben. Dr. Udvardy Mihály. — HALÁSZATI ÉV. Ifj. Dr. Szabó Zoltán. — Hírdetések. — Szerkesztői üzenetek. — Árjegyzés. — Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND: Von der genossenschaftliche Aufregung der Fischern. — Die grosse Wiege. — Von dem PALICS-en See. — Schädliche Vögel bei der Karpfenwirtschaft. — Das Fischereijahr. — Amtlicher Teil. — Gesellschaften und Vereine. — An unsere Lesern. — Neuigkeiten. — Nachrichten. — Preisliste. — Anzeigen.

Mit nyújthat a halászoknak a szövetkezeti mozgalom?

A délvidéki halász nagygyűlésen előadta:
Dr. Gébert József.

A halászat ősidőktől fogva társas foglalkozás volt. Ha alkalmas körülmények között, nagyobb számmal több halásznak együtt, a halászat eredménye is nagyobb lesz, mintha kis számmal külön-külön fogják a halat.

Ezért tömörültek a halászok mindegyik közösségbe. A halászok szervezett közösségét már évszázadokkal ezelőtt épen úgy meg lehetett találni a magas északon a norvég halászfalvakban, mint hazánkban a halászcéhék és halászbokrok alakjában.

A jobbágyok régi halászszerkezeteit, mert tagjaik nem voltak önálló személyek, autonóm halászszerkezetnek tekinteni nem lehetett. Ellenben tekintélyes és vagyonos halásztársulások voltak a kizárólag hivatásos halászpolgárokból alakult halászcéhék.

A halászcéhék nem csak foglalkozási rend kerete voltak, hanem egyúttal érdekképviselet, fegyelmi hatóság, szakoktatást végző, mesterképző intézmény és értékesítő szervezet is. Fraternitas = testvéri közösség voltak. E szervezet sok szempontból példaképpül szolgálhat a halászszerkezeteknek.

Figyelemre méltó, hogy a halászok céhén kívül a halkereskedőknek is külön céhe alakult. Míg azonban a halászok maguk is eladhatták a halat, addig a halkereskedők céhének tagjai nem halászhattak, csak a vásárolt halakat árusították.

Külön meg kell emlékeznünk a halászbokrokról, amelyek nem csupán gazdasági szervezetek voltak, hanem egyúttal munkaközösségek és munkavállaló szervezetek is.

A most említett halászszerkezetek, elsősorban pedig a halászcéhék biztosították

a halászok anyagi jólétét, szakképzettségét és megfelelő műveltségi fokát, végül pedig mindebből folyóan társadalmi tekintélyét és politikai súlyát is.

Ha a halászok szociális helyzetét vizsgáljuk, vagyis azt, hogy a halászat milyen megélhetést biztosított az idők folyamán a halászok részére, akkor ezt a legnépesebb halászosztály, a jobbágyhalászok szemszögéből kell tennünk és az 1931. évi országgyűlés e kérdésben hozott országos határozatából kell kiindulnunk, amely kimondotta, hogy a földesúr, a folyókban fogott halból egyharmadrészt kap, — kétharmadrész a halászatot illeti, viszont a holtágokban, tavakban és mocsarakban fogott halból fele jutott a földesúrnak, fele pedig a halásznak. Ebben az időben tehát a jobbágyhalászok felesbe, vagy a felénél nagyobb saját részesedésért halásztak. Lényegesen jobb helyzetben voltak a halászcéhék tagjai, ha a halászat joga őket illette. Ebben az esetben csak a városból kivitt halak után kellett egyharmadrész vámot természetben kiszolgáltatni.

Az évszázadok folyamán a halászatot terhelő szolgáltatások lényegesen megemehültek, úgyhogy helyenként a földesúrnak járó szolgáltatás leesett a fogott hal ötödére, sőt tizedére is.

A pannonhalmi rendtörténet adatai szerint Tihanyban a balatoni halászat után hosszú időn át a fogott hal egyharmadát kellett beszovaltatni.

Az akkori halbőség mellett, a felesbe, vagy kétharmadéért, sok esetben pedig még ennél is nagyobb részért való halászat, a halásznak igen előnyös gazdasági helyzetet biztosított.

A halászcéhék tagjai által keresett jö-

vedelem nem azé volt, aki a halat fogta, hanem az összességé. Az összesség azután aszerint osztotta meg az egyesek között, hogy milyen hasznot hajtott, vagy értéket jelentett a közösség részére a céhtag munkássága.

Az 1848-ban bekövetkezett rendszerváltozás után a halászok szociális helyzete fokozatosan és lényegesen rosszabbodott. Ennek a hanyatlásnak csak az egyik oka volt a hazai gazdasági rendszer forradalmi átalakulása, ahhoz sokkal nagyobb mértékben hozzájárult a nyíltvizek halállományának állandó apadása.

A vizek elnéptelenedése okozati összefüggésben van a múlt század első felében megkezdett és még a mai napig is a haltenyésztés sajátos szempontjainak figyelembevétele nélkül folytatott kétségkívül nagy jelentőségű műszaki munkálatokkal (folyószabályozás, lecsapolás, partvédelem), melyek a vizek termelési egyensúlyát megbontották és elsősorban a természetes ivóhelyek elpusztításával a halsszaporodás gyorsütemű csökkenését idézték elő.

Ez a pusztulási folyamat megfelelő szervezett beavatkozással, mesterséges halasítással, de főként ivóhelyek és ivadéknövelő telepek létesítésével fokozatosan megállítható lenne.

Ennek a feladatnak a megoldását a kormány a halászszerkezetek szervezet felhasználásával is megkezdhetné. Megfelelő hosszú bérlet biztosítása és anyagi segítség nyújtása esetén a szerkezetek bizonyára készségesen vállalnák a munkálatokba való bekapcsolásukat. A Délvidéken például a titeli, de főként a kabboldi rét kitűnő ivó és ivadéknövelő tóvá és az egész Délvidék halas-kamrájává

volna alakítható, aránylag kevés költséggel és megfelelő nemess anyajahal mennyiség behelyezésével.

Az 1848-ban bekövetkezett forradalmi rendszerváltozás, az iparosodás és a gépek terjedése a kézműipari termelés jelentőségét nagy mértékben csökkentette és a céhrendszert gyorsütemű sorvadásra ítélte. Az őstermelő halászcéhék sem éltek túl ezt a korszakot. A halászság legtöbb helyen szervezet, vezetés és érdekképviselet nélkül maradt. Ezt követte a rendszeres szakképzés, mesterképzés hiánya, a rendi öntudat és önszertartozás érzésének lassú megszűnése.

Ezt a folyamatot siettetette az, hogy míg eddig a hivatásos polgárhálasz, vagy jobbágyhalász részére a lakóhelye mentén fekvő halászóvíz használata biztosítva volt, addig a kiegyezést követő jogalakulás a halászóvíz birtokát és az a feletti rendelkezést a medertulajdonosnak adta. A nagy egységekre oszló halászóvizek apró szakaszocskákra töredezték és megszűnt közvetlen kapcsolatuk a hivatásos halással.

Ha a halászok szociális helyzetének alakulását összehasonlítjuk a negyvennyolc előtti magyar halászat már ismeretett szociális helyzetével, akkor a halászság életszintjének nagymértékű hanyatlását kell megállapítanunk.

Amíg régen a halászatot illette a fogott hal kétharmada, vagy rosszabb esetben fele, és halban gazdag vizekben halásztak, addig ma általában a fogott hal egyharmada illeti a halban sokkal szegényebb vízben dolgozó halászt.

A halászság célja tehát csak egy lehet: saját rendelkezése alá kell helyezni a halászóvizet, saját kebelében kell megszervezni a munkát és összegyűjteni a szükséges tőkét.

Erre pedig ma egy lehetőség mutatkozik: a szövetkezés.

Valljuk be, a halászat mint foglalkozás és mint a halászszerkezet kereseti forrása alig megállítható pusztulásnak indult. A halásznépnek gazdasági önállóságot, rendes megélhetést biztosítani sok helyütt már nem tud, ezért vidékenként már meg is szűnt, mint önálló

foglalkozás és az őstermelés, vagy az ipar mellett úzott mellékfoglalkozással, helyenként pedig kedvtelésé süllyedt.

A halászság egészséges életőztöne jelentkezett akkor, amikor létérdekeik védelmében a halászok önként állottak össze szövetkezetekbe. A halászság szövetkezeti mozgalma lehetővé teszi, hogy ismét a saját kezébe vegye sorsa intézését és megállítsa a létét fenyegető fejlődési folyamatot.

A szövetkezés tette lehetővé, hogy a gyenge anyagi erejű kishalászok közössége maga bérelhesse a halászat jogát és munkájának a gyümölcse is teljes egészében őt magát illesse, ahelyett, hogy másnak a zsellérjévé, vagy bérnunkásává lett volna.

Amilyen előnyöket biztosított a szövetkezeti tagok részére a halászvíz területek közös használatának, éppen olyan kedvező tényezőként jelentkezett számukra az általuk fogott hal értékesítésének és feldolgozásának megszervezése, valamint a halászhoz szükséges anyagok, szerszámok és felszerelések kedvezményesen áron való közös beszerzése.

Emellett azáltal, hogy a szövetkezetek a befolyó jövedelem egy részének tartálékoltása útján bérleti alapot és szerzősámalapot létesítettek, függetlenítették magukat a hitelpiac ingadozásától és a hitelt nyújtó esetleges túlzott igényeinek kényszerű teljesítésétől.

A halászok körében megindult szövetkezeti mozgalom jelentősége teljes egészében csak akkor fogható fel, ha figyelembe vesszük, hogy ez a szervezkedés a halásztársadalom anyagi függetlenségének és műveltségének fejlődésének is kaput nyit. A szervezeten, szegény és haszonérdekeknek kiszolgáltató halászság sorsa a műveltség, továbbbi lerongyolódás és lassú pusztulás lenne. A szétforgácsolt erők összefogása és az azt követő gazdasági javulás a halászság részére a gazdasági függetlenséget, az önképesség lehetőségét és a népi erők szabad fejlődését eredményezheti.

Ha a szövetkezetekbe tömörült halászság szociális helyzetét vizsgáljuk és összehasonlítjuk a részért fogozó zsellérhalászéval, akkor az arányt az alábbiakban szemléltethetjük.

A zsellérhalász országos szokás szerint általában a kifogott hal egyharmadát kapja. 100 pengő áru hal után tehát 33 pengőt.

Addig az a szövetkezet, amely a múlt évben 106.700 P áru halat adott el, ezzel szemben 15.000 P haszonbért fizetett, vagyis a fogott hal értékének 14%-át, a benne tömörült halásztagnak 100 P áru hal után közel 80 P jövedelmet biztosított, túlnyomó részt készpénzben, kisebb részben pedig halászszeresárm, felszerelés stb. alakjában.

De vizsgálhatjuk az arányt egy másik szövetkezetnél is. Ez a szövetkezet a múlt évben mérlege szerint 120.242 P áru halat forgalmazott. Ugyanakkor a halászati üzemszakasz után alig több mint 2.000 P bért fizetett. A haszonbér összege, a haltermelés értékének alig több mint 2%-át tette ki. Tehát a múlt évben a szövetkezet és rajta keresztül tagjai a költségek levonása után minden 100 P áru hal után 90–92 pengőt kapott. Szövetkezeti termelés mellett tehát a halász több mint kétszer többet keres, mintha másnak dolgozna.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a külön kedvezményeket sem, amelyeket a szövetkezetek tagjai azon a réven élveznek, hogy a szervezeten keresztül hozzájuthatnak olyan anyagokhoz és felszerelésekhez is, amelyeket a szabad piacon ezidőszert beszerézni nem lehetne.

A hivatásukat felismert halászsövetkezetek működése kétirányú.

Ezért külön kell vizsgálnunk a halász szövetkezeteket, mint érdekképviselőket és mint kereskedelmi szervezeteket.

A szövetkezet akkor működik jól, ha egyúttal tagjainak érdekképviselője is. A szövetkezet mint érdekképviselő hivatott a benne tömörült halászlakosság különleges érdekeinek egyetemes előmozdítására egyben azoknak kifelé való képviselőre is. Ezért a halászsövetkezeteknek kötelessége állandóan figyelemmel kísérni, tanulmányozni és feltárni területükön mindazokat a jelenségeket, amelyek a halászállat és a halászlakosság helyzetével összefüggnek.

De érdekképviselői szempontból külön ki kell emelni a központi csúcscsövetkezet szerepét, amelynél az érdekképviselői jelleg sokkal jobban kidomborodik, mint a többi szövetkezeteknél. A csúcscsövetkezet feladata a szervezeten belül a tanácsadás, a szervezés, a

felvilágosítás és az oktatás. Éppen ezért köteles figyelemmel kísérni a közellátás-, a kereskedelem-, közlekedés-, pénzügy- és vámpolitika fejlődését és ezeknek a halászhoz, a haltermelésre, halértékesítésre és szállításra a halászhoz szükséges nyersanyagok és felszerelés beszerzésére gyakorolt kihatásait.

A csúcscsövetkezet köteles a kormányzat és a hatóságok felé képviselni a benne tömörült tagcsövetkezetek és általában a halászság egyetemes érdekeit. Ezeknek az érdekeknek az érvényesítésére a csúcscsövetkezet a minisztériumokhoz, a hatóságokhoz, kereskedelmi és ipari vállalatokhoz köteles fordulni minden olyan esetben, amikor a szövetkezetekbe tömörült halászság érdekében ez szükségesnek mutatkozik.

A szövetkezet — mint kereskedelmi szerv — szintén kétirányú munkásságot folytat.

A szövetkezet egyik munkaköre üzleti tevékenység a tagjaival, ami főként a termeléshez szükséges anyagok közös beszerzésére, elosztására és a kitermelt hal feldolgozására (sózás, halzsír-készítés) értékesítésre alkalmasabbá tételére irányul.

A szövetkezetnek másik munkaköre harmadik személyekkel folytatott üzleti tevékenység. Ennél a tevékenységénél a szövetkezet mint egységes személy jelentkezik. A kapott vételár felosztásánál azonban annak a szempontnak kell érvényesülni, hogy a hivatási, foglalkozási szövetkezetek elsősorban személy egyesülések s csupán másodsorban töké egyesülések. A fogott hal után befolyó vételár és a nyereség felosztása, — visszatérítésre, tehát nem a befizetett üzletreszek arányában kell hogy történjenek, hanem annak arányában, hogy ki dolgozott legjobban és ki mutatott fel legnagyobb eredményt.

Jegyezzük meg: Jó kereskedőnek üzleti körökben azt tartják, aki a termelőtől a lehető legolcsóbban szerzi be az árut és azt a lehető „legjobb” áron adja tovább a fogyasztónak, vagyis jó kereskedő az, aki a termelői árat legjobban le tudja szorítani, a fogyasztói árat felemelni, tehát a két ár közötti különbözetet a legnagyobbra növelni.

Ezzel szemben jó szövetkezet, jó halászsövetkezet az, amely a fogyasztótól kapott árból, legjobban tud tagjainak — a termelőinek — kifizetni, vagyis a két ár közötti különbséget — a termelő javára — a lehető legkisebbre tudja csökkenteni.

Ha most a szövetkezeti mozgalom előnyeit, a halászsövetkezetek szempontjából összegezzük, szembevetünk lesz a szövetkezetben dolgozó halász helyzetének sokkal előnyösebb volta.

A szövetkezetben dolgozó halász:

1. a maga ura, maga rendelkezik a halászvízzel, nem bér munkás, vagy zsellér;
2. kétszer, háromszor többet keres, mint a részes halászok;
3. mint közösség tagjának a szavát illetékes helyen figyelembeveszik és közös munkájukat támogatják.

Amit a magányos egyedül nem képes elérni, azt ki tudja eszközölni a helyi szövetkezet.

Amit a helyi szövetkezetek külön-külön nem tudnak elérni, azt az összes szövetkezetek képviselőitében könnyebben megvalósíthatja, vagy kieszközölheti a szövetkezeti szervezet központja.

A halászsövetkezeti mozgalom a Délvidéken indult el. Ma még a kezdet nehézségeivel küzd, de ha Magyarország halászsága felismeri a szövetkezeti mozgalom jelentőségét, fennmaradása és gazdasági helyzetének megszilárdítása érdekében a közös munkában összefog, a közös munka, a közös cél és a közös akarat, a közösségi öntudat és az együvértartozás erejével egy szebb és boldogabb jövőt építhet fel magának.

Halászó pókok

Egy jeles természettudós két pókfajtának különös szokását fedezte fel. Ezek a pókok nem hederítenek a légypecsenyére, hanem kis halakra lesnek. Mint-hogy maguk is kicsinyek, csak egészen apró halakat csípnek el, de ezt azután nagyon ügyesen csinálják. Vizinövények leveleiről lesnek a vízbe s ha felvillan egy halacska, utána lövik magukat úgy, hogy közben hátsó lábakkal a levélbe fogódnak. Ha elcsúsztak az áldozatot, felhúzzák a levélre és ott végeznek vele. Halrabló pókokat különben Új-Zélandon, Ausztráliában és Afrikában figyeltek meg eddig.

F. V.

A nagy bölcső

„...és az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett.” GENEZIS 1, 2.

A bölcsélet atyja, THALES a vizet tekintette minden földi dolog szülőjének, hogy a tenger hordaléka talajjá válik, amelyen gyökert ver az élet. Elképzelése szerint maga az élet is a vízből származott. Hiszen ott, a hajdani Miléteszben, Kisázsia tengercsatornáján sokszor láthatta a tancoló meduzákat, a tengerballerináit, amelyek teste úgyszólván teljesen vízből áll. A hullámvéréstől a partokra sodort állatok és növények a napsütésben pergamenné száradva megszünnek élni. Elpárolgott belőlük a víz. Tehát a víz a dolgok teremtő és életető eleme.

Ez a felfogás bizonyos értelemben egészen helytálló. A víz ugyan nem szülője, de mindenestre bölcsője és legfőbb hordozója az életnek. Valószínűleg sohasem fogjuk megtudni, hogy az élet csirája hogyan került a Földre, de az bizonyos, hogy az őstenger hullámai ringatták legelőször. Onnan származott, vagy inkább kényszerült ki az élet a kontinensek kiemelkedésekor a szárazulatra. De az élőlények most is magukban hordozzák az ősi tenger emlékéit. Sós a könny és sós a vér s a test nedveinek töménysége megközelíti a tengervízét. Víz veszi körüli a fejlődő magzatot, mert csak így tud körüskörül kialakulni s ez a víz is olyasféle „fizika-kémiai” sajátságú, mint a tengervíz. A földi lények létszükségei nagyon különbözőek, de vízre kivétel nélkül minden élőlénynek szüksége van.

Milyen lehetett a vizek első élőlénye? Nyomtanulán eltűntette őket az idő. Valószínűleg csak kocsonyás állományú cseppek voltak. Nem lévén olyan részük, amely megkövesedhetett volna, nem maradt nyomuk az iszapból alakult kőzetekben. De az élet amely bennük már fellobbant, tovább terjedt új és újabb alakok sorozatán át.

A tenger mélyén néhol találni kocsonyás cseppeket, amelyek egy időben erősen foglalkoztatták a kutatókat, mert azt remélték, hogy az életet hordozó ősnylakára bukkantak rá. Hamarosan kiderült azonban, hogy csak kovasavból álló élettelen tömegek ezek. De külsőre ilyesféle lehetett az első lény is; nyálkás tömegecske, amely magában hordta az áltatta és növényváltás lehetőségét.

Az ősi élet-cseppecske bizonyára vegyi energiákat hajtott a maga külön szolgálatába s így tartotta fenn egyszerű létét. A benne szunnyadó lehetőségek azonban kifejlődésre törekedtek s egyszerre csak megjelent egy olyan alak, amelynek testéből nyulvány eredt s ezzel, mint ostorral csapkodni kezdett. Az első evezőcsapásokkal megkezdődött a tenger meghódítása. Az ostoros lény nem volt többé tehetetlen rabja a környezetének, hanem elbolyonghatott kedvezőbb vidékekre. A tenger színére emelkedve felfedezhette a fényt. Fény és élőlény összelhalmozásával csodálatos lehetőség támadt. Egy idegen égitest, a Nap kínálta korlátlanul a maga sugarait energiaforrás gyanánt. Az élet kísérletezik s most olyasmit talált, ami minden eddigig felülmúlt; a fény kihasználása sokkal eredményesebb s a belső mechanizmus jobb hatásokkal működhetik, mint bármi más energiaforrás felhasználásával. Az élőlény feltalálta a „FOTOSZINTÉZIST”. vagyis a fény által való anyagépítést s ezzel ki is alakult a határozatlan jellegű lényekből az első növény. Letéteményese a messi jövendő minden szerves történéseinek.

Ezek az egyszerű ostoros véglények ma is megtalálhatók a tengerekben. Milliárdnyi mennyiségben népesítik be a vizek felszínét. Az ő sorukban működnek az óceánok termelői, amelyek a vízben elnyelt szénsavból s a feloldott sókból szünet nélkül termelik a szerves anyagot, a nagy vízi birodalom állatainak táplálékát.

Az ostoros véglények egy csoportja a további fejlődés útjára lépett. Hogy rejtett őstőn, vagy csak fizikai okok játszottak-e közre, azt nehéz volna eldönteni; valami oknál fogva ezek a parányi lények társultak egymással. A hangsúly nem annyira a társuláson van, mint inkább azon, hogy szaporodás közben az ivadékok nem szakadtak el egymástól, hanem együtt maradtak. A sokféle társulást a gömbalakú lehetett az, amely a legelső lehetőséget rejtette magában.

Nagyon jellegzetes gömbalakú telepet alkot a vizeinkben is előforduló **Volvox** nevű élőlény. Alig gombostűfej nagyságú golyócska, amely néha 20.000 apró ostoros egyénből áll össze magasabbrendű egységgé, társadalommá. Növény-e, állat-e? Mind a kettő. A két ország határán áll. A botanikusok mindenesetre maguknak követelik azon az alapon, hogy szervesen anyagokból önmaga képes szerves táplálékot formálni. Megkapó látvány a vízben ide-oda gördülő gömb, ha erős nagyítással figyeljük. Rend és együttműködés jellemzi a kis társaságot. Az ostorok mintegy vezényszóra csapkodnak s így viszik előre az eleven gályát.

Ehhez hasonlíthatott az a primitív őslény, amely az összetett, magasabbrendű szervezetek, kialakításának első kísérlete lehetett. Midőn pedig ez a kis gömb egyik oldalán belapul, mint valami gumilabda, kialakul az első gyomor. Ilyen csupagyomor-lények az úgynevezett **tömlős állatok**, amelyeknek legismertebb képviselőjük a vizeinkben is honos **HIDRA**.

A természet további kísérlete talán az lehetett, hogy a tömlős állatok valamelyikéből olyan lény formálódott, amely hosszúra nyúlt s elvesztette sugaras szimmetriáját. Jobb és baloldala lett. Valószínűleg így született meg az első féreg, amely mászni kezdett s meg volt a lehetősége, hogy elhagyta a tengert s útrakeljen a szárazföld meghódítására.

De az ősi féregben sok más lehetőség is lappangott. Belőle fejlődött ki az az állatcsoport, amely talán kiindulópontja volt az utána következő magasabbrendű állatoknak. Az első féreg leszármazottai az úgynevezett **kerékes-férgek**. Bőven megtaláljuk őket a mi vizeinkben is. Nevüket azért kapták, mert szájnylásuk körül élénken mozgó csillag-koszorú helyezkedik el s azt a látszatot kelti, mintha egyenlő erőtűs kerék forogna ott. Ez a kerékszerv sodorja a táplálékot az állat belsejébe.

A kutatók egy része a kerékes-férgeket tekinti annak a gyökérnek, amelyből kisarjadtak a **tüskésbőrűek**, amelyek képviselői a mai időkben a tengeri sünök, a különös tengeri csillagok, tengeri uborkák és a nagyon régi eredetű tengeri liliumok. Ezek egymelyikének maradványait itt-ott felfedezhetjük hegyeink szikláiban, vagy akár a lépcsőházak kölépcsóinek csiszolt felületén. Egy másik ág a nagyon ősi bogárcsigán keresztül a kagylók, csigák, tintahalak törzsehez, a **puhatestűek**-hez jutott el a fejlődés során. Ezeknek a maradványait megépséggel gyakran láthatjuk a sziklákon, vagy a kölépcsókon kirajzolódni. A harmadik ágban a hosszútűsű és sokszor gyors futású szárlábúak, a lomha rákok, színes rovarok és a sokszor feltűnő intelligenciájú pókok összesége, az **izeltlábúak** törzse fejlődött ki. A negyedik ág nőtt a legmagasabbra s átvette a vezérszerepet; ez a halak, kétlábúak, hullók, madarak és emlős állatok nagy csoportja, a **gerincesek** törzse. Emberi szemmel nézve ezek a tengernek és a szárazföldnek az igazi urai. A hajónagyságú bálna, a félelmes híru emberevő cápa, a játékos delfinék és a halak milliárdjai, amelyeknek otthona a tenger, leghíresebb példányai a vízi gerinceseknek.

Ha visszafelé pergetjük a fejlődésnek a filmjét, akkor azt kell látnunk, hogy az állatok világa visszatorkollik egy parányi golyóba, amely a maga titkos belsejében csodálatos lehetőségeket rejtgetett. Az állatok világa tehát a gömbnél kezdődik.

Azonban a társulásnak nemcsak gömbalakú telep lehet az eredménye, hanem például fonal, lemez, vagy máségyéb is. Közben természetesen sok változás történhet; elvész az ostor, ellenálló fal veszi körül az életet hordozó kocsonyás anyagot, a protoplazmát. Így alakulhattak ki a tavainkból jól ismert fonalas moszatok, aminő az úgynevezett **békányál-moszat** is, a sajátságos **SPIROGYRA**. Magyar nevét nyálkás tapintásáról kapta, idegen neve pedig azt a jellegzetességét jelöli meg, hogy belsejében csavarvonalú zöld szintetecskék vannak. Ezekkel fogja fel a napfényt, hogy energiáját a vegyi építés szolgálatába állítsa.

A természet rendszerint nem csinál semmit sem hiába. Az említett társulásokból egyenlő származhatik az összeségre: a munkafelosztás. Az egységbe tömörült eleven építőelemek, a sejtek, a magasabbrendű összetett testben csak részletmunkát kell, hogy végezzenek. Azt azonban tökéletesen, mint a magá-

nyos picike lény. Elvész a szabadság, de megszűnik a sokféle munka kényszere is, midőn a sejtek valami közös célra szövetkeznek. Például a fonál egyik végén lévő arra vállalkoznak, hogy az egész testet megfelelő helyen lerögzítsék. Az összetett test szabad vége viszont dús ágakat fejleszthet a fénynek minél tökéletesebb felfogására. Így alakult ki a tengerek és édesvizek változatos moszatflórája, amely legelőjévé és búvóhelyévé lett a vízi állatoknak.

De nemcsak rejteket és táplálékot ad a vízi növényzet, hanem állandóan fel is frissíti a vizek elnyelt levegőjét, amelyet az állatok a lélekzésükkel megromlottak. Így jön létre a csodálatos biológiai egyensúly, a természet egyik legszébb ténye.

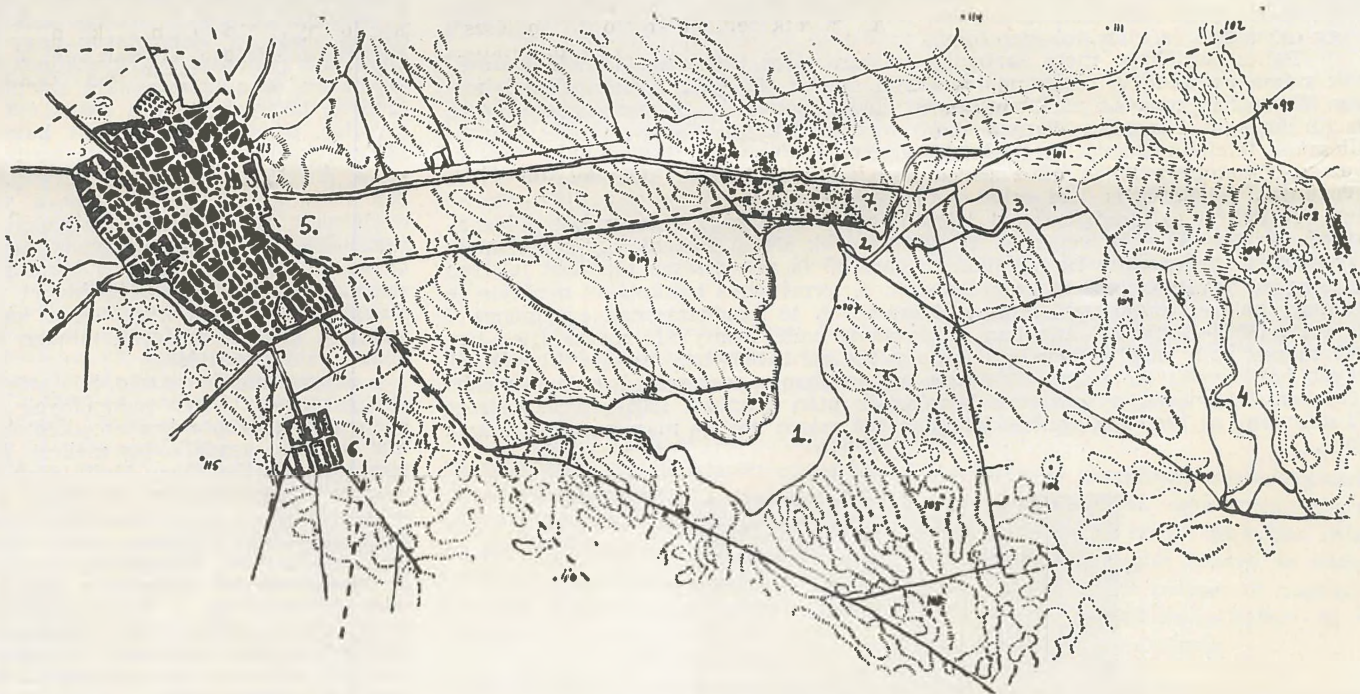
A lerögzített vízi növény épen helyhez kötöttségénél fogva vált sajátos fejlődési lehetőségeket letéteményesévé. A nagy földtörténeti változások során ezek a növények nem menekülhettek el, ha szárazföld lett a tenger helyén. Nem térhettek ki a megpróbáltatások elől. Helyt kellett állnia az egyéneknek, vagy pedig pusztulnia az élet porondjáról. Így alakult ki hosszú küzdelmek árán az arra al-

kalmal példányokból a szárazföld növényzete. A rögzítő rész hatalmas gyökerezett fejlődött s lehorgonyozta a növényt az immár száraz talajba, hogy el ne söpörjék a szelek. Egyúttal felkutatja a valamikor bőséggel rendelkezésre állott vizet és hatalmas erővel felszivattyúzza a talaj mélységeiből. A fényt áhító széles leveleket a szár tartja oda a Napnak s ugyanakkor felszállítja hozzájuk a gyökérszerezte drága vizet, hogy megkészíthessék a földönkívüli energiaforrásból merítve minden élőknek közvetlen, vagy közvetett táplálékát. És megkészítik azokat a szénvegyületeket, amelyek mint kőszén és annak származékai, alapjául szolgálnak a szellemi fejlődés útjára rendelt élőlény: az ember, ama küldetésének, hogy civilizációt és kultúrát létesítsen a Földön.

Ime, így ringatta egykor a nagy bölcső, a tenger mindazt, ami az életet magában hordozza s mindazt, amit az élet kialakított, miután a bölcsőből kilépett. Az antik bölcselő, *Thales*, megsejtett valamit abból a csodálatos összefüggésből, amely a világ dolgait a nagy „Okeánosz” titokzatos mélységeivel összefűzi.

Dr. Frenyó Vilmos.

A PALICSI TÓ

1. ábra. A Palicsi-tó környéke.
1. Palicsi-tó. 2. Vértó. 3. Sóstó. 4. Ludas-tó. 5. Szabadka. 6. Sándor. 7. Palics-fürdő.
(1:75.000 térkép nyomán rajzolta: ifj. dr. Szabó Zoltán.)

1941 húsvétján szabadítottuk fel 22 esztendei rabságból, súlyos véráldozatok árán — a tejjel-mézrel folyó magyar Kánaán, — a Bácska fővárosát: Szabadkát. Így tért vissza hozzánk Szabadka város tulajdonát képező és a várostól északkeletre mintegy 7.5 km-re fekvő Palicsi tó, mely gyönyörű parkjával, árnyas sétányával, kies erdejével, gyógyfürdőjével, szállodáival és villáival együtt a Palics-fürdő nevet viseli.

De méltán illethetjük a Palicsi tavat a visszatért Délvidék „gyöngye” névvel, hiszen Palics közismerten a Délvidék legszebb és legkeresettebb fürdője, ahol pihenésre, üdülésre, gyógyulásra és szórakozásra számos lehetőség van.

*

A Palicsi tó Magyarország negyedik legnagyobb tava; a Balaton, a Velencei tó és a Fertő tó után következik. A földrajzi szélesség 46°05'55" és a földrajzi hosszúság 37°25'40" alatt, a tengerszint felett 102 m magasságban terül el. Területe 997 kat. hold, azaz 5.76 km². Kiterjedésére nézve az irodalomban számos túlzott adattal találkozunk, mely adatok valószínűen az időszakosan változó árterével együttes területet jelölik meg. Maga a tiszta víztükrök, azaz a nádassal és hínárral nem borított terület 740—815 ka. holdra vehető, azaz kb. 4,7 km². A tó átlagos mélysége 2 m, de itt-ott a 8 m-t is eléri. Szélessége 350—950 m között változik. Hossza 8250 m.

A fordított „L” alakú Palicsi tó nagyobb, mintegy 4 km hosszú, Észak-Déli ága a Nagypalics, kisebb, körülbelül 3 km hosszú keletről-nyugat felé húzódó része a Kispalics nevet viseli. (l. 1. ábra.)

A Palicsi tó vizének hőmérséklete 130—250 C közt változik (Szabadka évi középhőmérséklete 110—120 C közt ingadozik.)

A tó vize kevésbé átlátszó. Az átlátási határ kb. 20—30 cm között ingadozik, ez a vízben lebegő igen sok növényi és állati lény (plankton) és így a viszonylagosan nagymennyiségű szerves (organikus) és szervetlen (anorganikus) üledék (detritus) következménye. A víz színe sárgás zöld, nyáron sokszor olajos zöld színű, ami a túlszaporodott növényi plankton hatása.

A Palicsi tótól 1.6 km-re fekszik a kis vízterületű és nyáron sokszor teljesen kiszáradó Sós tó; 5.2 km-re pedig a kb. 500 kat. hold területű, szigetekkel tarkított és náddal sűrűn benőtt Ludas tó. Szabadka határában van még, attól északnyugatra kb. 5 km-re, a mintegy 100 kat. hold területű Kelebiai tó.

Palics tavát a fürdő forrászive, valamint a szabadkai városi csatorna hálózat táplálja, a keletkezését leíró és a mondákban szereplő ú. n. kútakon kívül. A tó árvízi fölős vize a Ludas tóba nyer részben elvezetést. Az 1900-as évek elején a Palicsi tó vizének felfrissítése érdekében az ú. n. Kőrös ér bevezetését sürgették. Jelenleg az esős évszakokban a Kőrös érből állítólag jut víz a Palicsi tóba.

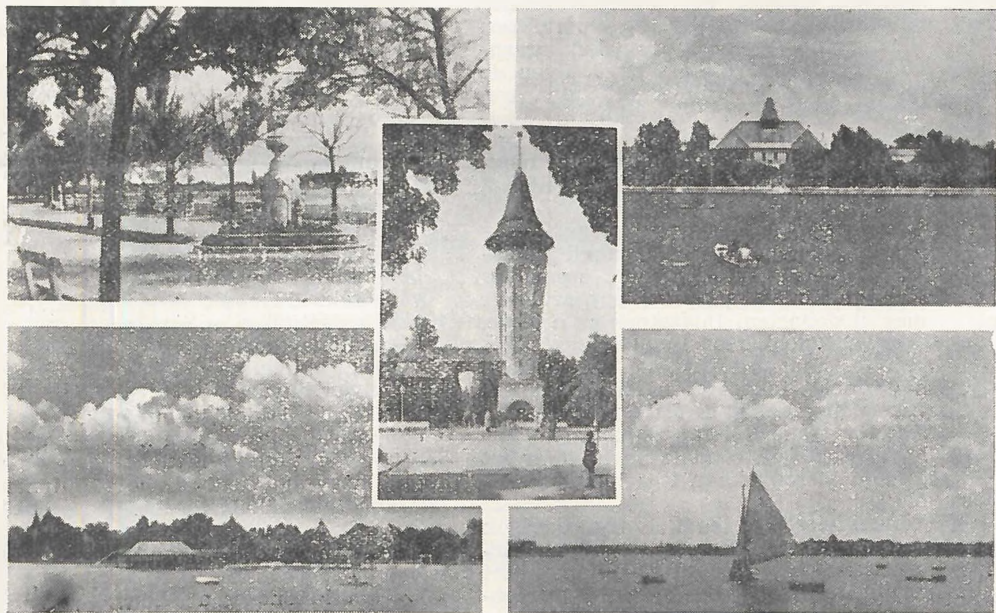
A Palicsi tó a hagyományok szerint 1779 év körül keletkezett. Azon a vidéken akkoriban legeltető pásztornépek (juhászok) tanyáztak, kik az állataik itatására a jelenti tó helyén számos kútát ástak. E kútakból oly nagy mennyiségű víz bugyogott fel, hogy ott 2 m mélységű tó keletkezhetett. A tó vízszintje jelenleg szorosan összefügg a környezet talajvízviszonyainak időszakos ingadozásával (csapadék- és vízviszonyok változásával).

A tó mellett keletkezett a színmagyar lakosságú Pálegyháza falu, mely a török hódoltság idejében nagyjában elpusztult. A törökök kitarodása után a monarchikus telepítési akciók során (főleg Mária Theresia alatt) szerb és tót ajkú szlávok, valamint német ajkú svábok telepedtek le a környéken. A szlávok Pálegyháza nevét „Pality”, azaz Palicsra szlávostították el.

Palics és környékének éghajlati, légnyomási és hőmérsékleti viszonyai a Nagy-Alföld uralkodó viszonyaival megegyezők. Amennyiben a hegyvidéktől eltérően nyáron általában magas léghőmérséklet uralkodik. Ez a sík, világos, laza és homokos, a napfényt erőteljesen visszaverő talajviszonyok következménye. Az ilyen összetételű talaj ugyanis a tűző nap hatására tartósan és erősen felmelegedve a meleget tovább raktározza és lassan sugározza ki. — Csupán a rövid ideig tartó nyári viharokat kísérik erősebb szélmozgások. A Palicsi tó feletti általában enyhébb szelekkel járó nyugati és északkeleti légáramlás uralkodik.

A tó medre nem mindenütt egyforma. A nyugati tóág (Kispalics) talaj lazább kötésű, feketés, kevésbé homokos humusz, a Nagypalics tömöttebb kötésű, világos szürke, helyenként fehéres, erősen homokos és szikes talaj, mely itt-ott sárga agyagba hajló. A tó fenekét kékes szürke és kékes zöld színű, latyakos, kenőcszerű, kénhidrogén szagú iszap borítja (rothadó detritus). Ez alatt szürkés színű homok és sárgás agyag húzódik meg.

A tó vize nyáron kissé zavaros, világos sárgás-zöld színű, iszap szagú, undort keltő ízű. Kémhatása erősen lúgos (pH: 9.05 volt 1941 aug.). Összetételével és részletes analizisével 1840-ben HAUER, 1856-ban MOLNÁR, 1884-ben LIEBERMANN és 1928-ban egy ismeretlen (névtelen, szerb) kutató foglalkozott. Tipikus

2. ábra. Palics fürdői részletek.
Foto: Magyar Film Iroda.

3. ábra. Móló a fürdőnél.
Foto: ifj. dr. Szabó Zoltán.

hazai szikes víznek tekinthető, amennyiben összetételében legnagyobb szerepet a szódaicarbona (sziksó) játszik.

A tó planktonjának első legrészletesebb feldolgozója DADAY Jenő volt 1897-ben, utána G. PROTIC tette a Palicsi tó planktonját szorgos vizsgálat tárgyává 1936-ban.

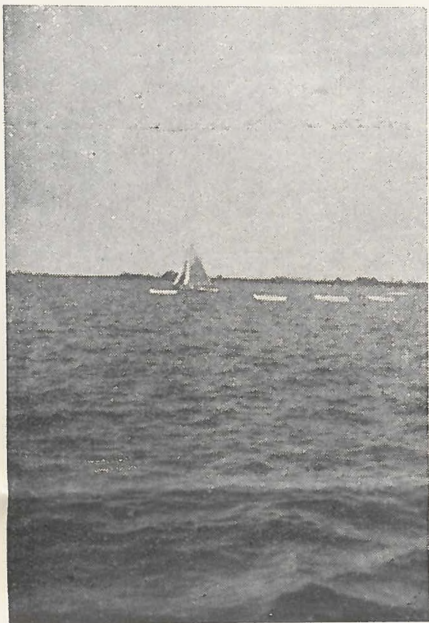
A Palicsi tó gyógyászati és mezőgazdasági szempontból igen jelentős nemzeti értéket jelent.

A hagyományok szerint a nép már a XVII. századot megelőzően felismerte és felhasználta a tó vizének a gyógyító erejét. Szabadka városának a vezetősége a fürdő alapjait 1845-ben vetette meg és innen vette kezdetét Palics fokozatos fejlődése, növekedése és világhírre emelkedése. A víz és az iszap gyógyereje annak bizonyosfokú bőrizgató hatásában keresendő egyes orvosi vélemény szerint. A fürdő prospektusai, ajánlatai és orvosi ismertetések alapján a tó vize és az iszapja csúsz, köszvény, reuma, izületi és csontrendszeri bántalmak, angolkór, szív- és tüdőbetegségek, bőrbajok, vérkeringési zavarok, női bajok, gyermekbetegségek ellen vált ki igen eredményes gyógyhatást, mint ezt a számos és a teljes javulással járó leírás bizonyítja.

Palics ezenkívül a társadalmi élet, a szórakozás és a pihenés számos lehetőségeivel rendelkező fürdőhelye Hazánknak. Mintegy 50 kat. holdnyi park és erdőszegély közepette villákkal körülvéve terül el a fürdő telep. A tavon nyáron nagy csónakázó és vitorlázó élet folyik.

Palics fürdőhely, mely Szabadka sz. kir. város tartozéka, állandó lakosainak száma az 1910 évi népszámlálás adatai szerint 809 volt. A benszülött lakosság többségben magyar, tarkítva német, sokác, bunyevác és szerb kisebbséggel. A fürdőhely a Szabadka—Szeged vasút mentén fekszik. Vasút-, posta-, táviró-állomása, telefonközpontja és postatakarékpénztára van. Az üdülők ellátásáról és igényeik kielégítéséről a fürdőigazgatóság gondoskodik. A strandoláson kívül gyógyfürdő lehetőség is (kád és iszap fürdő) van.

A Palicsi tó mezőgazdasági jelentősége halgazdasági szempontból a legnagyobb. Az 1800-as évek végén és az 1900-as évek elején Hazánk egyik legjobban jövedelmező természetes haltáplálékban igen bő (a mesterséges táplálást teljesen feleslegessé tevő) pontyos tógazdasága volt. A természetes haltáplálék mennyisége mintegy hatszor annyi volt, mint a Balatoné. A tó lehalászásának eredménye 7 év alatt (1899—1905) évi átlagban a következő volt: Ponty 215 mázsa (1904-ben 468 mázsa volt, míg a tervszerű behalásítás előtt 1899-ben csupán 27 mázsa), egyéb hal (keszeg és csuka) 471 mázsa (ez azonban a tervszerű behalásítás előtt 1899-ben 711 mázsa, a tervszerű behalásítás után azonban 1905-ben lecsökkent 73 mázsa), az összes eredmény átlagban 686 mázsa volt (a maximum 738 mázsa volt).

4. ábra. Vitorlás a tavon.
Foto: ifj. dr. Szabó Zoltán.

Az 1914-es világháború után a megszállók a tó gazdasági fejlesztésére egyáltalában nem fektettek súlyt. Nem törődtek a tó lassú és a mélysége rovására történő fokozatos feliszapolódásával, a nádasok és a hínár gyorsuló elszaporodásával. Holott már az 1903-as években jelentkező, mintegy 100 mázsa hal elpusztulásával járó nyári oxigénhiány felléptéből arra lehetett következtetni, hogy a nyári szárazság, a tó vizének fokozott apadása és besűrűsödése, a feliszaposodás kezdete, valamint a víz felfrissítés hiányossága a vegetáció rothadását eredményezve még nagy károkat okozhat. A tó vize 1904 nyarán 70—80 cm-t is apadt.

Az elhanyagolás következtében a tó tiszta víztükré egyre kisebb méretre zsugorodik össze. Így lassan a jól jövedelmező és értékesebb húsú ponty helyébe a jóval kisebb halászati értékű kárász került.

Jelentős volt 1914 előtt a Palicsi és a környező tavak nádkitermelése is. 1916-ban a Palicsi tó nádas 3 gyermek pajkossága miatt kigyulladt és a tűz Palicsot pusztulással fenyegette. Ez alkalommal a tó nádasának kb. 1/6-a a tűz martaléka lett. A tüzet a városi tűzoltóság és a lakosság megfeszített munkával lokalizálta. A pusztító tűzvész hatását a halállományra sajnos nem figyelték meg. Remélhetőleg a jelenleg dúló világháború után bekövetkezendő építő és a belső értékeket gyarapító, áldásos békeévekben sor kerül a Palicsi és a környező tavak gazdasági rendezésére és a tarthatatlan állapotok gyökeres megjavítására. A víz elvezető árkok tisztogatása, a vízellátás kérdésének helyes megoldása, a városi szennyvíztisztítás kérdésének rendezése, az ártéri mocsár világ megszüntetése, a tó fenék kotrása, a fölös nád irtása és a helyes partvédelem mind megannyi megoldásra váró fontos feladat, melyek megvalósulásakor a tó fürdőhelyi és tájszépítési értéke is növekedni fog a fontos halászati — mezőgazdasági — jelentőséggel együtt.

ifj. dr. Szabó Zoltán.

IRODALOM.

1. Daday: A Palicsi tó mikrofaunája.
2. Daday: A magyarországi tavak természetes haltápláléka. 1897.
3. Répássy: A Palicsi tó. Halászat. 1903.
4. Répássy: Édesvízi halászat és halgazdaság. F. M. 1914.
5. Protic: Hydrobiologische Studien an alkalischen Gewässer der Donaubanschaft Jugoslaviens. Arch. f. Hydrobiologie. 1936. Bd. XXIX.
6. Petrovič: Kupaliste Palič. (Fürdő prospektus 1928.)
7. Halavács: Bács-Bodrog vm. földtani viszonyai. 1896. (Bács-Bodrog vm. egyetemes monografiája I.)
8. Hauer: Arbeiten in dem chemischen Laboratorium des k. u. k. Reichsanstalt. Jb. d. geol. Reichanst. 1840.
9. Molnár: Palics vize Szabadka mellett. TTT évk. 1856.
10. Liebermann: Magyarország gyógyhelyei és ásványvizei. 1885.
11. Halászat 1916. Apró közlemények. Nemo: A Palicsi halgazdaság jövője. Halászat. 1903. Cz—S.: Halpusztulás Palicson. Halászat. 1904. Halvész a Palicsi tóban. Halászat. 1905.
12. Tűzkár a Palicsi nádasban. Halászat. 1916.
13. Frankl: Szabadka sz. kir. város ismertetése. 1899.

A halgazdaságra káros madarak szerepének vizsgálata folyik a Madártani Intézetben

Írta:

Dr. Udvardy Miklós.

Amióta rendezett halgazdaságok vannak hazánkban, és a halászatot üzemszerű termelésként a mezőgazdaság egy fontos ágának tekintjük, a hallal élő madarak gazdasági jelentőségére is ráterelődött a figyelem. Amióta azután a nagy természetes halasvizek, mocsarak és rétségek eltűntek a lecsapolások évtizedei során, a vizimadarak nagy tömegei a megmaradt legfogyatkozott halasvizekre, és a halastavakra szorultak. Érthető, hogy ahol sok a hallal élő vizimadár, a belterjesen kezelt halasvizekben érezhető anyagi kárt okozhat a halak pusztításával. Ennek következtében a halászati közvélemény a vizimadarakat, így gémekeket, sirályokat, és ragadozókat igen kártékonynak tartotta, és mindent elkövetett a távoltartásukra. Vadászati és madárvédelmi jogszabályaink meg is engedték a kártékony gondolt madarak minden eszközzel való pusztítását.

A magyar mezőgazdaság, és a mögötte álló gazdasági tárgy tudományok időközben magasabb fokra emelkedtek. A mai intenzív gazdálkodás mellett, és a természetes állapotban lévő tájak fokozatos lecsökkenésének korábban már nem elég pl. a tógazdaságokban bizonyos madárkár fellépése után a kártévő madarakat egyszerűen kiirtani. A mezőgazdasági tudomány legfejlettebb fokozatában a termőterületeken olyan egyensúlyban álló, harmonikus életközösségeket igyekszik létrehozni, amelyek szervesanyag termelése — esetünkben a haltermelés — a lehető legnagyobb mértékben az ember rendelkezésére álljon.

A vizek állatéletének kutatói, és a gazdasági madártan művelői külön utakon, de tervszerűen igyekeznek ezt a célt a legjobban előmozdítani. Ennek a munkatervnek egyik fejezete a halgazdaságokban kártévének ismert madarak vizsgálata. Ez a vizsgálat két fejezetre osztható. A szorosan vett tudományos vizsgálat kideríti, hogy az egyes madárfajok mivel táplálkoznak a halastavakon egész éven át, mekkora, milyen korú, fajú halat esznek, milyen mértékben szerepel a hal a többi táplálékukhoz viszonyítva? Már ennél a szigorúan tudományos vizsgálatnál, amely minden érdek nélkül eldönti, hogy a madár káros-e a tenyésztett halra nézve, vagy nem — szükség van a gyakorlati szakemberek, tehát a haltermelők és halászzal foglalkozók támogatására, amennyiben ők küldik a vizsgálathoz szükséges leltárt madarakat, hogy azután a felvágott gyomruk tanuskodjon mellettük vagy ellenük.

Ezt a tudományos munkát a Madártani Intézetben évtizedek óta végzi dr. Vasvári Miklós, a táplálkozásökológia szakértője. Tudományos munkáiban szorosabban megvilágította, hogy országos viszonylatban, a gyűjtött példányok gyomrában talált maradványok alapján mivel táplálkoznak a gémekek. Ugyancsak régóta folyik az a kutatás, amelyik a vizek életének egyensúlyi helyzetét vizsgálja. Mennyi géme, sirályra van pl. szükség, hogy a beteg vagy elhullott halakat föliszvedjék a halastavon, és ezzel a betegség terjedését megakadályozzák? Milyen mértékben jelent a növényevő szárcsa konkurenciát a növényevő halaknak? Ilyen és más kérdések kerülnek elő olyankor, amikor egy-egy természetkutató kézi-hálóval, gyűjtőüveggel, távcsővel, esetleg madarászópuskával felszerelve megjelenik egy tógazdaságnál, és elkezd vizsgálódásait.

Arra azonban kevés a biológus-kutató, hogy az ország valamennyi halasvizét bejárja, és mindenütt személyes tapasztalatokat szerezzen. Így született meg a Madártani Intézetnek az a terve, hogy a tudományos munka kiegészítésébe — saját érdekében — bevonja a haltermelés fokozásában elsősorban érdekelt tógazdákat is. Hiszen egyrészt a legtöbb gyakorlati tapasztalattal ők, illetve csakis ők rendelkeznek; másrészt a helyi viszonyokban is a legjáratosabbak.

Megkíséreljük tehát a tógazdaságok vezetőinek véleményét összegyűjteni, arra nézve, hogy az általuk jól ismert területen melyik madár, milyen mértékben okoz kárt, és milyen mértékben volna szükséges a távoltartása. Érthető, hogy a viszonyok mindentűt másképp alakulnak, és amelyik madár itt közöm-

bős, mert kevés van, az a másik helyen nagy tömege miatt érzékeny károkat okozhat. Amelyiket egyik helyen elég riasztani, azt a másiknál kénytelenek el-ejteni, vagy a fészket kiszedni. Ismerjük már, miként fentebb utaltam rá, az egyes madarak táplálkozásának a részleteit. De hogy az egyes tavakon az összes ott élő madarak együttvéve mit csinálnak, okoznak-e károkat, azt nem láthatjuk tisztán, ami országos statisztika nincs a kezünkben.

A háború nehézségei sokszor kis gondból nagy bajokat növelnek. Maxis sok panaszt hallottam, hogy a patronhiány miatt nem tudják kellően riasztani, és korlátozni a gémekeket, és így a kártételük érezhetővé válik.

A bajt azonban nem lehet addig intézményesen orvosolni, amíg a mibenlétével sem vagyunk tisztában. Épen így vagyunk a tógazdaságok madár-kártételeivel is: amíg nem ismerjük pontosan, az egész ország összes tógazdaságaiban a helyzetet, nem tudunk sem tudományos, sem gyakorlati alapon hozzáfogni, hogy megszüntessük őket.

Felhívás a tógazdaságokhoz

Épen ezért ismételnék meg az összes tógazdaságokhoz azt a kérésünket, hogy támogassák anyagi érdekükben folyó tudományos munkát tapasztalataik és véleményük közlésével. Ebből a célból kérdőíveket küldtünk ki még az elmúlt év folyamán. Kíváncsok volna, ha a beérkezett válaszokból kidolgozandó statisztikában valamennyi tógazdaság szerepelne, hiszen így lesz a kapott helyzetkép teljesen hiteles, és így egy tógazdaság sem mondhatja, hogy nála más a helyzet, mint amit a beküldött adatokból összeállítunk, hogy a kellő intézkedéseknek alapot adhassunk majd.

A kérdőívünk pontjait összefoglalva megismételjük itt alább, hogy a válaszok beküldését ezzel is megkönnyítsük.

A tógazdaság nevének és helyének feltüntetésével kívánatos azt is megírni, hogy mekkora, hány %/o-ot borít a tavakon a vizinövényzet, vagyis mekkora sűrűségek szolgálhatnak a vizimadarak fészkelőhelyül?

Van-e a tógazdaságnak számottevő kára a vízi madárvilágból? Ez a kár milyen természetű? Tehát pl. halpusztítás, ivadékpusztítás, vagy egyéb kártétel? Milyen eredményű volt ezideig a kártétel elleni védekezés, irtás, riasztás, fészekszedés, stb.?

Milyen kártékony madarakat irtanak tervszerűen a gazdaságban, fizetnek-e értük lődíjat, és mennyit ejtenek el évente fajokként? Szedették-e bizonyos kártévék tojásait?

További kérdéseink az egyes szóbanforgó madarakra vonatkoznak. Előfordulnak-e, rendszeresen, fészkelőként, vagy alkalmilag a gazdaság tavain, okoznak-e ott kárt, védekeznek-e ellene, és milyen intézkedést tartanak ott helyben szükségesnek a kártételük megakadályozására?

Ezek a madarak pedig, sorjában: Jégmadár, Réti sas (ez a sárgacsőrű, fehéres farkú legnagyobb sas),

Halászsas, Szürke gém, Vörös gém,

Kis és nagy kócsag, üstökös és kanalas gém, vagyis a ritkaságuk miatt védett gémfajok, bakcsó, másnéven vakvarjú vagy éjjeli gém,

törpe gém, vagy pocgém, bölömbika, vagy dobos gém, vadréccék, különösen ikra, ivadék, haltáplálékpusztításuk miatt, kárókatona (kormorán), vöcsök, különösen a bubosvöcsök, köznyelven buvár, téli, északról idejövő buvárok,

dankasirály (ez a legközönségesebb, fekete, vagy foltos fejű, fontos volna tudni, hogy hol fészkel, hol látni fiasításakor, hol lehalászásakor a legtöbb-ször),

nagy sirályok (lósirály, tengeri sirály néven is ismertek), szárcsa, különösen a takarmányszédése, és hogy milyen eredménnyel védekeznek ellene?

Most a téli nyugodtabb évadban, a hosszú esteken előveheti a kérdőívet,

Hivatalos rész

A HALÁSZAT ÉS TÓGAZDASÁG SZEMPONTJÁBÓL FONTOSABB ÚJABB RENDELETEK KIVONATAI.

Összeállította: Kontur György.

Megjelent a Budapesti Közlöny 1943/44. évi novemberi—decemberi, és januári, a rendeletek után zárójelben közölt számaiban.

A zsidóktól átvett mező- és erdőgazdasági ingatlanok becslobizottságaiba a földművelésügyi miniszter úr a 7 mezőgazdasági kamara és az erdélyi magyar gazdasági egyesület területére szakértőket nevezett ki az OHE tagjai közül. A szakértők **TÓTH JÓZSEF**, uradalmi jószágfelügyelő Sumony, **SCHNEIDER REZSŐ**, uradalmi jószágigazgató, **KNOBLAUCH TIVADAR**, ny. jószágfelügyelő Tapolca, dr. **KELEMEN IMRE** ny. jószágigazgató Budapest, **HORVÁTH MARKÓ** földbirtokos, Harsány. (272 szám).

Az értelmiségi munkakörben foglalkoztatott magánalkalmazottak bejelentése tban intézkedik az 5.470/1943. M. E. sz. r. (279 szám).

A rendelet előírja az értelmiségi munkakörben foglalkoztatott zsidók bejelentésére vonatkozó űrlapokat. Nem kell bejelentést adnia annak, aki értelmiségi munkakörben zsidót nem foglalkoztat, avagy zsidó alkalmazottját elbocsátja és azt a kormánybiztosnak bejelenti.

Az 1944. évben irányadó legkisebb és legnagyobb gazdasági munkabérek tban intézkedik a 5.510/1943. M. E. sz. r. 280 szám).

A rendelet január—június hóra I—III. osztályban állapítja meg a napszámért. I. o. munkásnál január hóban munkabér 3.20—4.80 P júniusban 5.40—8.10 P.

Az idénymunkásoknál az élelmezési járandóságot hónaponként vagy hetenként előre, a készpénzjárandóságot havonként utólag, a gabona járandóságot pedig a szerződésben vállalt idénymunka befejezésekor utólag kell kiszolgáltatni. Családos idénymunkásnak gabonajárandóságára előleg adható. A rendelet végrehajtásáról a Földmív. Min. gondoskodik.

A hűtőházi díjak szabályozása tban intézkedik a 59.600/1943. K. M. sz. r. (281 szám). Bp. székesf. területén fogyasztásért, tárolásért, tűzbiztosításért, egyszeri ki- és betárolásért 100 kg után állapítja meg a rendelet naponta, hetente, és havonta a tárolási díjakat, valamint a mellékdíjakat a különböző áru kategóriák szerint.

Adóköteles petróleum mennyiségének újabb megállapítása tban intézkedik a 66.500/1943. Ip. M. sz. r. (289 szám). 1944. évi január hónapjától kezdve az eddig kiszolgáltatót 50% petróleum mennyiség helyett 70%-ot szolgáltatathat ki a kereskedő a jogosultaknak.

Társulatok—Egyesületek

AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET 1943. DECEMBER HÓ 1-i VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSÉN jelen voltak: GR. JANKOVICH-BESÁN JÓZSEF, ANTALFFY ANTAL, BR. BORNEMISSZA TIVADAR, CSERHÁTI SÁNDOR, HEINCZ PÁL, ILLIK VIKTOR, DR. KELEMEN IMRE, KOVÁCS MIKLÓS, NYÁRY JÁNOS, DR. RASKÓ PÁL, RIBIÁNSZKY JÓZSEF, TÓTH KÁLMÁN, DR. UNGER EMIL, UZONI LÁSZLÓ, ID. ZIMMER FERENC, KONTUR GYÖRGY, IFJ. DR. SZABÓ ZOLTÁN és OROSZ IRÉN. — Kimenették magukat: DR. V. PALUZSAY LÁSZLÓ, MANNINGER G. ADOLF, BALDY BALINT, BRANDT IGNÁC, CORCHUS DEZSŐ, V. ILLESY ZOLTÁN, GR. JANKOVICH-BESÁN ELEMÉR, KÖHLER GEZA, RÉPÁSSY MIKLÓS, TÓTH JÓZSEF és IFJ. ZIMMER FERENC. — ELNÖK a választmányi ülést megnyitja. — Bejelenti, hogy:

a) Az 1943. évi október hó 5-i választmányi ülés óta tagul jelentkeztek: *Hermann József, Krizánits Rudolf, Baráth András, Horti Lajos, Kolozsi Márton, Kolozsi Dezső, Rác Imre, Fejes István, Halász József, Lövey Dezső, Tóth András, Stefán István, Stefán József, Sajószegi György, Farkas László, Margócs Lajos, Nagy Sándor, Remete Sándor, Mandl József, gr. Széchenyi Pál, Frech Sebestyén, Mészáros János, Herhold József, Nikoits György, Vass Alajos, Sasváry István, András Albert, Szabó István, Hajnal Mihály, dr. Vasvári Miklós, Bozoki János, Szalkay Mihály, Jeszenszky Andor, Sikora József, Lelovics Sándor, Smejda András, Halász Mihály, Nagy Béla, Lászlóczky Mihály, Dobos Károly, id. Somogyi Gyula, ifj. Somogyi Gyula, Kis Horváth Péter, Zsugonits Ferenc, Horváth Lajos, Kentisz Lajos, Zsugonits Jenő, Horváth István, Kellner Sándor, Szemerits András, Simon József és Koczán Géza. — b) A Földművelésügyi Miniszter Úr hozzájárult Kontur György kir. műszaki tanácsos megbízatásához, hogy az OHE ügyeinek igazgatását 1944. év végéig elláthassa. — I. Csillagfürt és egyéb haltakarmány biztosítása. — ELNÖK: kéri, hogy a hozzászólók szorosban a tárgynál maradjanak, mert még a délelőtti folyamán esetleg módjában lesz e tárgyban a közéleti államtitkárral megbeszélést folytatni, majd röviden vázolja, mit tett az OHE a csillagfürt kérdésben eddig. — Ez év szeptember 24-én értekezlet volt a F. M.-ben, melyen a K. M.-t GULÁCSY min. tanácsos képviselte. Tógazdaságaink csillagfürt szükséglete mintegy 1.000 wagon. A múlt esztendőben a K. M. 450 w-t bocsátott az OHE útján a tógazdaságok rendelkezésére. Az értekezlet a szükséglet fél mennyiségét vásárlási engedélyek útján, másik felét szétosztás útján kívánta biztosítani. Elfogadta az értekezlet azt is, hogy a csillagfürt szállítását szállítási igazolványhoz kössék, melynek sürgős kiadására rámutatott. A szállítási igazolványt ne a községek, hanem a K. M., vagy a F. M. illetékes osztálya láttatja. Ezúton kívánta az értekezlet az ipari csillagfürt egyéb felvásárlását megakadályozni. — A gyakorlatban a kérdés másként alakult. A vásárlási engedélyeket kéthavi késedelemmel kaptuk meg, a másik család a Hüvelyesforgalmi Központnál begyűjtött tételeknél ért minket, mert — bár a K. M. egyéb célra mindössze 30 w-ra tartott igényt és a csillagfürt kivált leállították — összesen csupán kb. 200 w. folyt be. Ebből is 108 w-t biztosítottak a dextrinesek és a kávések részére. Utóbb kiderült még az, hogy a fenti mennyiségből mintegy 40 w. érdes csillagfürt, melynek leszállítása után mindössze 52 w. csupán a haltermelők rendelkezésére álló készlet. — Az OHE vezetősége személyesen járt el K. M.-nél kérve a 108 w. ipari csillagfürt kiutalásának törlését. Ígéretet kaptunk arra, hogy a kávések csillagfürtöt nem kapnak, csupán a dextringyártásra fognak kb. 50 w-t kiutalni, tekintettel az ehhez fűződő fontos érdekekre. Így 50 w. csillagfürt szabadulna fel. — Alapulvéve most már legfőjebb 200 w-t, készítettünk egy olyan elosztási tervezetet, amely szerint tógazdaságaink holdanként kb. 1 q-t kapnának. A terméshozam arányában kerekítettük fel vagy lefelé a juttatandó mennyiséget, figyelembevéve, hogy egyeseknek sikerült vásárlási engedélyek alapján is csillagfürtöt beszerezni. — Ha valakinek a fenti módon biztosított mennyiségen felül sikerült esetleg vsárlás stb. útján a szükségletét részben akként fedezni, hogy az a szétosztásban megállapított mennyiségnek a duplájánál többel rendelkezik, a kiutalásra nem tarthat igényt, illetve a részére kiutalt mennyiséget csökkenti. Kétségtelen, hogy e megoldásban is vannak igazságtalanságok, de a csillagfürt hiánya miatt e kérdést jobban megoldani alig lehet. — Felhívja a választmányt, gondolkodjon a kérdésen és ha valakinek más, igazságosabb javaslata volna, tárgyalás végett terjessze elő. Végül a szűkös haltakarmánykészletek miatt a múlt évről visszamaradt készleteket is figyelembe kell venni. — Felmerült az a kérdés is, hogyan lehetne más alkalmas haltakarmányt biztosítani. Tudomása szerint a honvédségnek van haltakarmány céljára esetleg még megfelelő terménykészlete, ezt a K. M.-el is közöltük. — Ezenkívül a Hüvelyesforgalmi Központtól beérkező jelentésekből kitűnik, hogy 800 w-re tehető a borsó hántalási hulladéka. Fontos, hogy minden kapható anyagra igényt tartsunk és minden lehetőséget felkutas-*

vagy a Halászat jelen számát mindenki, és könnyűszerrel megfelelhet a kérdésekre. A március közepéig, következő számunk megjelenéséig beküldött válaszok még bekerülnek a feldolgozásba. Természetesen, — ezt talán felesleges hangsúlyozni, — az adatokat kizárólag a fenti tudományos kérdések eldöntéséhez használjuk fel, és lapunkban csak az összesített statisztika, tehát a vég-

eredmény fog a közeljövőben megjelenni.

Reméljük azonban, hogy kérésünket megértés fogadja majd, és nemcsak most az adatok beküldésével, hanem a későbbi hónapok folyamán a lelőtt gémekek, vöcskök, és egyéb madarak díjtalan vizsgálatra, illetve szakvéleményre való küldésével támogatják az értékvaló tudományos erőfeszítéseket.

HALÁSZATI ÉV

BARTA KÁROLY, BALDY BALINT, JACZÓ IMRE DR., JÁSZFALUSI LAJOS DR., L. KISS ALADÁR, N. N., NYÁRY JÁNOS, SÁNDOR KÁROLY, SIMON FERENC, TÓTH JÓZSEF, UNGER EMIL DR., UZONI LÁSZLÓ közreműködésével szerkesztette: IFJ. DR. SZABÓ ZOLTÁN.

PONTYOS TÓGAZDASÁG.

Általában a januári teendők a fontosak és irányadók. — Az időjárás viszonyoktól függően a halágyak, főtenek rendbe hozatala után a töltések javítási és fenntartási munkálatai kerülhetnek sorra.

A töltésvédelmi munkák minden gazdaságban más-más elgondolások alapján, a védelmi anyag minősége és jelenléte szerint változnak.

A január hónapban előkészített rözse, karó és egyéb tömitő anyagot (istállótrágya, káka, nád, fűzessző) a helyszínre hordjuk. A víztárolás megkezdéséig úgy kell töltéseinket kijavítani, hogy az minden viharnak ellenálljon. A töltés előtt levő védő növényzet hiányait ilyenkor pótolhatjuk ki legjobban.

E hónapban vigyáznunk kell arra, hogy az olvadásokkal meginduló hólevet nagy mennyiségben ne engedjük telet halainkra, mert az lehűtvén a telet vízét a halak megfázását idézi elő. A vizet inkább a tavak töltésére használjuk fel.

A jégvermelés fontos teendő, ez azonban az időjárástól függ. Rossz idő esetén a szerszámok, hálók, szákak, szállító eszközök, csónak, rács javítással és kosárfonással foglalkozunk.

Nagyon meleg februárban már ki lehet helyezni a halak egy részét. E hónapban zajlanak főleg a szállítások. Ehez legalább 3-féle szák kell: 15-ös az ivadék 30-as a kétnyaras és 60-as a nagy hal részére.

Pisztrángos tógazdaság.

A multhónapban vázolt költőházi munka folytatódik tovább. A sebes pisztráng és a pataki (amerikai) szábling ikráit előkészítjük az elszállításra. A forrás-vízváplálta tavakban a sebespisztrángok megkezdik az ivást.

Nyílt vizek halászata.

E hó végén a nyílt vizekben a csuka helyenként már ívni kezd. Ilyenkor varsákkal és fenékhálóval eredményesen foghatjuk ki őket; különösképpen a beérett hímeket, melyet az árnyékos vízrégióban tartózkodnak legszivesebben. Ha a mesterséges szaporításukkal foglalkozunk, akkor az így kifogott hím csukákkal eredményesen hajthatjuk végre a mesterséges megtermékenyítést. Az ivarérett csukákkal gondosan kell bánni, mert igen érzékenyek, könnyen kapnak bőrbetegséget (elgombásodást). Mikor is elveszítik ivarzóképeségüket. — A csukák ikráit a pisztráng ikrákkal hasonlóan kell kezelni. Akár a szabad (nyílt) vízbe is kihelyezhetjük azokat, ha gondosan ügyelhetünk a rablóhalak kanibalizmusára. Egyébként költőedényekben is tarthatjuk a megtermékenyített ikrákat.

E hóban a sügér félék közül a vágódurbincz fogható eredményesen. A nyíltvizek bérlii igyekezzenek elnéptelenedett vizeik kellő és gondos beépítésére pl. áttelepítések útján.

Olvadáskor a jégnek szabad elfolyást kell biztosítani, mert jégzajláskor sok hal elpusztul.

Halellenség a menyhal és a vidra.

Ráktenyésztés mint januárban. (?)

Sporthorgászat.

Olvasgassunk horgászati és halászati szakkönyveket. — A hóvége felé, tiszta nappal a Mátyás-csuka itt-ott már jobban jelentkezik. Szélmentes napsütéskor a ragadozó őn, kőszüllő már kapni próbál.

Csukával jó eredményt d. u. 2—3 óra körül érünk el leginkább. Sokáig tart, amíg a csalétket bekapja. Az éhes csuka a téli szállásában is állandóan mozog, kóborol.

Menyhal, pénzespér és sügér is akad már a horogra.

A horgász legjobb tanácsadója a természet. Az igazi horgász a kisebb hal fogásában is megtalálja az örömet. — Ha nem ismerem előre az egyes horgászott hal étlettanát, akkor hosszú évek igazi szórakozásidőt rablom el önmagamtól. — A sporthorgász és hivatásos halász kézfogása mindig időszerű. — A kora tavaszi és késő őszi, de a mindennapi halfogásokat is egy-egy természeti jelenség nagyban befolyásolja.

Februárban jól horgászható: a januárban ismertett: **kőzcsuka**; a **fej-es domolykó**; a **dunai galóca**; a **ragadozó őn**; továbbá a **csapó sügér**. A sügér szereti a tóban a tiszta, egybeült a mozgó vizet. Horgászásának módja: uszató horgászás, forgó csalizás. A horog: 3—7 egyeságú, 5—9 hármaságú. Jellegzetes szokásai: Roppant falánk. Kisebb seregben csapatosan jár. Szereti a torkolatokat, a zilipzugokat, hídlábakat. A vízalatti fák ágai között, üreges partpadmalyokban, hináros, nádas helyeken találjuk meg. Csalija: élő kis hal, fel-darabolt hal részek, nyers hús szeletek, giliszták, múhal, villogó.

A **tarka menyhal** előnyösen kizárólag éjjel halászható (kereshető) eredményesen, minél keményebb zordabb az idő, annál sikeresebb fogásra számíthatunk. Természetes búvóhelyei: a kövek és gyökerek között. Horgászásának módja: fenék és kereső horgászás. A horog: 1/0—5 egyes ágú. A zsineg 5—6 kg. erősségű legyen. Jellegzetes szokása: leső rabló hal, falánk. Csalija: földi giliszta, majorságbél, húsdarabok, élő kis hal, haldarab (hasi rész).

Próbálkozhatunk olyan hegyi vizekben, melyek nincsenek teljesen befagyva — főleg a déli, napsütéses órákban — **pénzes pért** is horgászni borzossárga fehér müléggel vagy gilisztával csalizott horoggal.

Sajnos minden külön írásbeli és személyes felkérésre mindeztideig a pisztrángos tógazdaság, a nyíltvizek halászata és a ráktenyésztésre vonatkozóan nem kaptam senkitől semmiféle összeállítást. Ezúton kérek olvasóinktól ismét — a fenti tárgyköröket ismerőktől — tájékoztatást. Nem kívánok üzleti titkokat feltárni és egyéni griffeket (fogásokat) elárulni, csupán a normális, szokványos — egész évi, havonkénti összeállítású megjegyzéseket szeretném összefoglalva közzé tenni.

A pontyos tógazdasági és sporthorgászati halászati év közreműködői, akik csak jan.—márc.-ig állították össze a tennivalókat, lehetőleg e hó végéig az egész évet küldjék be.

A pióca mint zivatárjelző

Újabb megfigyelések szerint a vizek közismert élősködője, a pióca, zivatárközeledtére rángatózni kezd és saját-ságosan ide-oda mozog. Kétségtelen, hogy ilyenkor a légkör elektromos töl-

tését érzi meg. Ezek szerint a pióca nemcsak egészségügyi, hanem meteorológiai célokra is alkalmas. Kiténő zivatárjelző.

F. V.

sunk, mert sajnos számolni kell azzal, hogy a csillagfűrttel egyedül nem tudjuk biztosítani a halesetést. Esetleg a vadgesztenye és a makk is felhasználható volna, mely a szabadkereskedelem tárgya. — A hántolási hulladék összetételét a Hal-életani illetőleg az Állattani és Takarmányozási Intézetnél kellene megvizsgáltatni. — **A választmány az elnöknek fázadozásáért köszönetet mond és a szétosztási javaslatot elfogadja.** — **2. A csillagfűrt küldemények szállítási kedvezménye.** — KONTUR GY.: a K. K. M. hozzájárult ahhoz, hogy a tárházakban tárolt csillagfűrt szállításánál a teljes szállítási távolságra megállapított alacsonyabb km-kénti fuvardíjteleket fizethetik. — **3. Corchus Zoltán javaslata a termelői pontyákkal kapcsolatban.** CORCHUS Z. felolvassa a javaslatát, melyben részletesen rámutat a halértékesítő szervvel nem rendelkező tógazdaságok rendkívül komoly helyzetére. A ponty legmagasabb termelői árának sérelmes megállapítását kifogásolja, aminek következtében a bevétel nem fedezi az egyre fokozódó jövő évi üzemeltetési költségeit. Három javaslatot tesz, az egyik a pontrendszer revidálása. Ezzel szemben a Budapestre felhozott hal után 50 fillér prémiumot kér ártöbblet formájában. Másik indítványa a termelői árak felemelésének és rendezésének kérdése, különös tekintettel a vidéki kiskereskedelem fenntartására. Kifogásolja a tógazdasági élőpontnyak kosárszállítás esetén jegelt ponttyá történő leminősítését. Harmadik indítványa a termelőnek a kivitellel kapcsolatos haszonban való részesítése. Indítványát számadatokkal támasztja alá. — **ELNÖK:** Corchus Zoltán javaslatát két részre osztja, egyik a termelői nehézségek, másik a kiviteli haszonban való részesedés. — Véleménye szerint a pontrendszerrel kapcsolatos indítványa az illetékes minisztériumnál való tárgyalása nem vezetne most eredményre. — A javaslat másik részére vonatkozóan az a kérése, hogy lehetőleg az OHE-n belül — megbeszélés keretében — tisztázzuk akár Bárányos, akár Jurcsek államtitkár úr jelenlétében, aki majd eldönti ezt a kérdést. — CORCHUS Z.: Oszítja az elnök véleményét és aláveti magát az OHE döntésének. A pontrendszerre vonatkozóan tudomásul veszi az elnök kijelentését, csupán azt kéri, hogy ezzel kapcsolatban tegyék lehetővé azt, hogy a kiskereskedők halhoz jussanak. A kiskereskedőket át kell menteni a háború utáni időkre, amíg azonban a prémium lehetősége fenn áll, a vidéki kiskereskedő létét elősegítendő valami más megoldást kell keresni. — ZIMMER F.: Felolvassa e tárgyban készült indítványát és hangsúlyozza, hogy tavaly cége volt az egyetlen, mely arra gondolt, hogy a termelő is részesüljön a kiviteli nyereségből. — RASKÓ P.: rámutat a kivitellel kapcsolatos nehézségekre. — UZONI L.: A háborús időkre való tekintettel javaslatot tesz cege nevében, mert ezáltal lehetőséget lát, hogy a kereskedők és termelők megegyezzenek. Hajlandó a háborús kockázat közös vállalása esetén a termelőt a kiviteli haszonban részesíteni. — ZIMMER F.: Elvi kérdésszerű van szó, a kereskedelem fenntartása a kormányzatnak is érdeke. Módot lát azonban arra, hogy a kereskedő megtalálja a számítását közös megállapítással. — CORCHUS Z.: Ellentétet lát abban, hogy egyrészt a termelők azt hangsúlyozzák, hogy ősszel kénytelenek nagymennyiségű halat átvenni és kényszerítik őket a kivitellel, másrészt, hogy nem tudják a kivitelt biztosítani, mert nincs haluk. A K. M. csak belföldi és nem külföldi viszonylatban állapította meg a hal árát. — RASKÓ P.: A háborús biztosítás 13 és fél százalékot tesz ki, ami egy w-nál 13,5 ezer pengőt jelent. Tízezer q hal után az üzemeltetési annakidején kg-ként cca 20 fillér volt, most 2.000 q hal után ez ötszörösére növekedett. Ezért szerinte nincs mit a termelővel megosztani. Be tudja bizonyítani, hogy a kivitellel ráfizetnek. — ZIMMER F.: Rámutat arra, hogy ha a múltévben a vitát méltányosan rendeztük volna, — amikor a termelők részéről jogosan követelhető volt a kiviteli haszonban való részesedés, — akkor most találhattunk volna olyan megoldást, mely mindkét felet kielégítene. — UZONI L.: Igazat ad Corchus Z.-nak abban, hogy az Árhivatal csak a belföldi árát állapította meg és így nem látja megoldhatatlannak azt, ha a kiviteli haszonból a termelők is részesülnek, amennyiben a kockázatot is vállalják. — CORCHUS Z.: Úgy látja, hogy a kérdésben nem tudnak dűlőre jutni, a kivitellezők nagy többségben vannak képviselve, nem szeretné azonban a kérdést az illetékes hatóságok elé vinni. Kéri, hogy ne kényszerítsék erre a termelőket. Javasolja, hogy a termelők, vagy kereskedők álláspontjának elfogadása tekintetében döntőbíróként a választmány kérje meg Bárányos Károly F. M. államtitkárát. Bár a választmány az államtitkár úr döntőbíráskodását nagy megnyugvással és bizalommal fogadná, felveti a kérdést, hogy árproblémával kapcsolatos ügyről lévén szó, célszerűbb lenne az illetékes minisztériumból Jurcsek államtitkár urat döntőbíróként felhívni. — GR. JANKOVICH-BESÁN JÓZSEF ELNÖK bejelenti, hogy az ülésről el kell távoznia, mivel az OHE érdekében Jurcsek államtitkár úrral van megbeszélése. — HEINCZ P.: Corchus Zoltán indítványára vonatkozólag javasolja, hogy mielőtt a döntőbíró felkéri az OHE, az ellentétes érdekcsoportok álláspontjának szabatos kidolgozására a választmány egy kisebb tagú bizottságot küldjön ki. — RASKÓ P.: A bizottság kijelölésében sok értelmet nem talál. Javasolja, hogy a termelők és a kereskedők írják le kérelmüket és azután döntsék el a kérdést. — CORCHUS Z.: Egy döntőbíró feltétlen fel kell kérni, mert különben nem tudunk közös nevezőre jutni. — RASKÓ P.: Indítványozza, hogy elsősorban a termelők kereskessék meg a javaslatokat és utána a kereskedők. — **Az elnöklést Zimmer Ferenc veszi át.** — ZIMMER F.: javasolja, hogy mielőtt az államtitkár úrhoz megyünk, jöjjünk össze és beszéljük meg egymás között a kérdést. — CORCHUS Z.: Javasolja v. Barcza Imrét is bevenni a bizottságba. — KELEMEN I.: Javasolja, hogy a bizottság részére előzetesen mindkét fél készítsen javaslatot és azt közösen vigyék az államtitkár elé. — **A választmány:** CORCHUS ZOLTÁNT, GR. JANKOVICH-BESÁN ELEMERT, DR. RASKÓ PÁLT, UZONI LÁSZLÓT és ZIMMER FERENCET jelöli a bizottságba. — **4. Gumicsizma, köszénkátrány, fonal szétosztása.** — KONTUR GY.: Ismerteti a mintegy 2000 pár Semperit gumicsizma beszerzésére vonatkozó tárgyalásait, az 1943. évi köszénkátrány kiutalási lehetőségeket, valamint háló és fonal kiutalásával kapcsolatban eddig végzett munkáját. — Majd **5. A legutóbbi választmányi ülés óta megjelent fontosabb rendelkezéseket ismerteti.** — **6. Hálósági munkabérek egységes megállapítása.** — KONTUR GY.: A szegedkörnyéki kishalászok panasszal fordultak a K. M.-hez és ez ügyben a F. M. az iratokat az OHE-nek adta ki véleményes jelentéstétel végett. — **A választmány CSERHÁTI SÁNDORT és TÓTH KÁLMÁNT kéri fel a javaslat kidolgozására.** — KONTUR GY.: Az F. M. a tavalyi 3225.— pengővel szemben idén 4500 pengő államsegélyt (7.) juttatott a „Halászat” című szaklap, valamint a „Pénzespér”, „A dunai galóca” és „A rák életmódja” című különkiadások támogatására. — KONTUR GY.: Hosszas utánjárással sikerült nagyobb mennyiségű, igen jóminőségű papíros beszerezni, (8.) mely a „Halászat” szükségletét hosszabb időre fedezi. — KONTUR GY.: A szerkesztő kérelmére a M. E. hozzájárult a „Halászat” januári számának 16 oldalterjedelemben történő megjelenéséhez (9.). — KONTUR GY.: Bár a tagdíj megállapítása a közgyűlés hatásköre, kívánatos volna, ha a választmány a kérdéssel már most foglalkozna. — **jövő évi tagdíj nagyságát (10.)** a jelenlegi lapterjedelem mellett legalább 20—30 pengőben javasolja megállapítani. — SZABÓ Z.: A Sajtókamara döntésétől függ a lap elfizetési díja. Ez ügyben azonban még nincs döntés. — SZABÓ Z. ismerteti az 1943. évi november 25-i szaklapbizottsági ülés jegyzőkönyvét (11.), (melynek kivonata a lapban már megjelent). — A választmány tudomásul veszi a szaklapbizottság jegyzőkönyvében foglaltakat, az írói tiszteletdíjakat egységesen állapítja meg. — CORCHUS Z. a csillagfűrt szétosztási tervvel kapcsolatban kéri az esetleges indítványok megtételét. — NYÁRY J. javasolja a K. M.-hez felterjesztést tenni abban az irányban, hogy pótkávé stb. gyártására ne utaljanak ki csillagfűrtöt. — KONTUR GY. ismerteti ez ügyben az OHE 3 kiadványának szövegét. — HEINCZ P.: ebben az

ügyben már több átirat ment; javasolja megvárni az OHE elnöke munkájának eredményét. — CORCHUS Z.: A pontrendszer kapcsán annyi nehézség és sérelem merült fel, hogy ebben az ügyben indítványozza, hogy az OHE tegyen lépéseket, mivel így a kiskereskedőket és a prémiumot is elveszíthetjük. — RASKÓ P. sérelmesnek tartja, hogy a kereskedők csak egyben adhatják el a halat és nem szeletelve. Sok esetben a hal kosárba szállítva, elhullva érkezik, ennek következtében 50 fillérrel esik a spannung. — HEINCZ P.: javasolja a K. M.-ben bizalmas megbeszélést folytatni és feltárni a bajokat. — CORCHUS Z.: kéri, hogy a termelők részére nagyobb spannungot állapítsanak meg. — HEINCZ P. kérdést intéz a választmányhoz, hogy Corchus Zoltán indítványára milyen az állásfoglalása. Javasolja, hogy a K. M.-hez intézendő beadvány megvitatására a korábbi bizottság jelöltessék ki. — CORCHUS Z. javasolja, hogy a tógazdasági élőpontny kosárszállítása ügyében is adjunk már most egy beadványt, hogy a termelőnek joga legyen az élve kosárba rakott és elszállított pontyot az élőpontny áraban számlázni. — RASKÓ P. kijelenti, hogy amennyiben ez nem emeli a fogyasztói árat, legfeljebb a kiskereskedő spannungját csökkenti, úgy ehhez az Árhivatal valószínűleg hozzájárul. — A választmány felkéri KONTUR GYÓRGYÓT a beadvány megszerkesztésére. — NYÁRY J. javasolja, hogy a tógazdaságokat osszák be a hadiüzemek közé, mert különben nem kapnak munkást a halászatához. Ha a miniszteriumnak van egy rendelete, úgy a hadtest a szükséges létszámot kiadja. — HEINCZ J. javasolja, hogy a F. M.-hez kérelemmel forduljon az OHE, így az a H. M.-hez jut. — NYÁRY J. az OHE új alapszabályainak jóváhagyása kérdésében indítványozza, hogy az OHE járjon el a B. M.-nél. — A választmány az elhangzott javaslatokat és bejelentéseket tudomásul veszi, az előadókna fáradságos munkájukért köszönettel adózik. — Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bekezesíti. **K. Gy.**

Az ERSEKÚJVÁRI HALÁSZATI TÁRSULAT 1943. dec. 20-án tartotta rendes közgyűlését. Területe 511 kh. — 1942-iki számadás szerint. Bevétel 4.327 P. Kiadás 2.139 P. A társulat a sporthorgászjegyeket saját számlájára adja ki és ebből 1942-ben is 1.315 P folyt be. — 1943 évi bevétel 6.500 P. Kiadás 5.114,50 P. Osztalék kh-kint 3 P. — Sporthorgászjegyeket 20 P-ért adják. — A bérlők régebbi szerződéseit 100%-kal megkísérlik felemelni. Zsitván a rablóhalászatot rendezik akként, hogy az uradalom a vizeket bérbe vette. **J. V.**

Az ESZTERGOMI HALÁSZATI TÁRSULAT 1943. dec. 30-án tartotta rendes közgyűlését. — Igazgató jelentette, hogy a bérlőket még 1943. év elején kiadták, a bérlők rendszeresen teljesítik kötelezettségeiket, kivéve a VII. szakasz bérlőjét. A bérek rendszeresnek megállapítva. — A pénztári jelentést a számvizsgálóbizottság javaslata alapján elfogadták. A maradvány: 3.000 P értékben búzakötvényeket jegyeznek. — Az 1944. évi költségvetésben a társulati tagok hozzájárulása kh-kint 8 fillérben állapították meg. Bérből 8.627 P-t irányoztak elő. A pénztárnok évi 100 P-t díjat kap. Az igazgató nem reflektált díjazásra. Bevétel: 12.386 P. Kiadás: 12.084 P. — A társulati alapszabályt a Felügyelőségtől kapott minta szerint újították meg. Az üzemtervben az I—IV. szakaszig nincs változás, az V. szakasznál a Garam Bény—Garamtoroki volt halászlászló társulat területének tisztázását illetve társulati értékesítését határozták el. A VII. szakasznál egy indítvány alapján a zebegényi részről mintegy 201 kh. területen a sportszerű kezelést elvileg fogják — a jogi akadályok elmúltával — elhatározni. — Panaszukat a dorogi bánya kenyérmezei patak vizének elszennyezése miatt (bár feljelentéssel éltek, de semmi döntés máig sincs) a felügyelőséghez terjesztették elő. A társulat vízterülete 5629 kh. **J. V.**

A BUDAPESTVIDÉKI HALÁSZATI TÁRSULAT 1943. dec. 28-án tartotta rendes közgyűlését. — Igazgató jelentette, hogy az orvhalászat az általános helyzet nehézségei miatt, mindig több és több munkát, gondot adott a társulat vezetésének. Nagy segítséget kapott a társulat a folyamrendőrség és révkapitány-ságoktól és igen jól bevált a rendőrök bevonása és jutalmazása. Társulat kérte a révkapitány-ságokat, hogy akit kihágásban jogerősen elítéltek, 3 évig ne kapjon halászlászlót. — A társulat áttért a január 1-től dec. 31-ig terjedő költségvetési évre és ennek megfelelően alapszabályát is megváltoztatta. — Az 1944. évi költségvetésben a halárak szerinti bérjövődélem 20.596 P, a tagok hozzájárulása 1.360 P, de a bérlők 4 q külön pontyivadék árát is térítik; azonkívül a társulat 5.000 P értékig szintén halivadékokat szerez be. Kiadási tételeknél jutalom rendőrségnek és üzemanyagtérítés 1.108 P. Az igazgató t. díja a bruttó bérjövődélem 6,7%-a. — A szerződéseket az új halárak alapján számítva jóváhagyták. Az V. szakaszt 1944. ápr. 30-ával ketté osztották 729 és 418 kh. területekkel. A kőhídszigeti felső és Cigányiszigeti zátony közötti terület kiméleti tér lesz és bérlő külön 1 q pontyivadék árát téríti a társulathoz. A kikiáltási ár 1.330 P halhúsnak megfelelő. — A lágymányosi téli kikötő és az óbudai hajógyár vízterületét a társulat kezelésébe bevonták, ezek kiválóan alkalmasak halivadék kímélése szempontjából. A társulat vízterülete 9787 kh. **J. V.**

Halászlászló Szövetkezeti vezetőképző tanfolyan

Halászlászló szövetkezeti vezetőképző tanfolyamot tart február és március hónapban is a DÉLVIDÉKI HALÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZET 18 tagszövetkezetének tagjai és azok részére, akik halászlászlószövetkezetet kívánnak alakítani.

A januárban megtartott tanfolyamon közel harminc személy vett részt és a tanfolyam után olyan élénk érdeklődés

mutakozott halászlászló körökben, hogy a szövetkezet elnöksége elhatározta, hogy február 13—17, valamint március 6—9 napjaira újabb tanfolyamot rendez.

A jelentkezők a tanfolyamon saját költségükön vesznek részt, elhelyezésükéről kívánságra a szövetkezet előzetesen gondoskodik. A szövetkezet jelentkezőket az egész ország területéről elfogad.

OLVASÓINKHOZ!

Szerkesztőségünkbe az alant közzétett levél érkezett:

A „Halászlászló” tekintetes Szerkesztőségének,

Budapest.

Tekintetes Szerkesztőség!

A „Halászlászló” f. évi első — jubileumi — számában nevemet a szerkesztői üzenetekben láttam nyomtatva. Ez utóbbi helyen bizonyos megjegyzés kíséretében. Miatán én nem kérem üzenetet, e rám nézve szokatlan módon idézve, jelentkezem és teret kérek soraimnak a lap hasábjain.

A szerkesztői üzenetek jegyzője: Sz. Z. úr az „Érdeklődő”-nek adott feleletben többek között ugyanis azt írja, hogy:

„KIMONDOTTAN TÓGAZDASÁGI MAGYAR SZAKKÖNYVÜNK NINCS. REPÁSSY ÉS FISCHER SZAKKÖNYVEI ÉS ÖSSZEÁLLÍTÁSUK RÉSZBEN ELAVULT, RÉSZBEN A JELENLEGI HÁBORÚS HELYZETBEN NEM MEGFELELŐ, VAGY FELHASZNÁLHATÓ ADATOKAT TARTALMAZNAK.”

Hát ez bizony magyarázat az, hogy azokat az „Érdeklődő”-nek nem érdemes kézbe venni, még kevésbé elolvasni. Szóval elég lesújtó kritika, nemcsak a névszerinti egyéneket, hanem általában a magyar halászlászló irókat illetőleg is.

A kritika — amit azt mostanában egy neves kritikusunk kifejtette — vesélyes foglalkozás. Mindenek előtt igazi bátorság kell hozzá, mert a megkritizáltak mindig érzékenyek. Azonkívül azonban kell még megbízható ítélőképesség s a tárgyra vonatkozó, alapos műveltség. A szerkesztői üzenetből azt lehetné az ember, hogy magyarul „kimondottan” senki sem foglalkozik tógazdaságokkal, holott az idézett két néven kívül ott van még dr. Hankó Béla is, akinek „A hal és halgazdaság” című műve a Kir. M. T. Társulat kiadásában jelent meg 1928-ban, azután Landgráf János és dr. Hankó Béla közös műve: „Tógazdasági tanácsadó pontyos tógazdaságok részére”, amely munka a Köztelek Gazdasági Könyvtára

PRISTER MŰVEK

hydrotechnikai és építő r. t.
Budapest, I., Attila-utca 95. szám.
Telefon: 161-230.

Sado házi kiserítő. Szab. derítő-
betétek, biológiai szennyvíztisztítók,
szennyvízátelő telepek, mély-
építés-vízépítés.

VII. füzeteként 1924-ben került forgalomba. Miért hagyta ki Sz. Z. úr ezeket a neveket?

Helyesbítésre szorul a szerkesztői üzenet más tekintetben is. Fischer nem írt tógazdasági szakkönyvet, hanem csak szerkesztette a Földmív. Minisztérium kiadásában 1931-ben megjelent „A magyar halászat” című munkát. Ennek egyes részeit, amelyek között ott van a tógazdaságokról szóló is, olyanok írták, akik között három egyetemi tanárral találkozunk: dr. Maucha Rezső, Németh Endre és dr. Unger Emil. Vajjon csakugyan olyan elavult dolgokat írtak össze ezek az urak, hogy az „Érdeklődő” urat egyáltalán nem érdekelheti?

Jómagamra vonatkozólag persze nehezebb a helyzetem, mert én saját személynemben az az érzékeny valaki vagyok. Két könyvem közül a Földmív. Minisztérium kiadásában közrebocsátott „Édesvízi halászat és halgazdaságok”, mint második kiadás, 1914-ben kelt; a második munkámat pedig „Édesvízi halgazdaságok” címén, mint a Gazdasági tanácsadó sorozat 20. számát az Atheneum 1923-ban adta ki. Mind a két munka részletesen foglalkozik — lehetőleg népszerűen, gyakorlati emberek számára írva — a magyar tógazdaságokkal. Az első ugyan még Nagymagyarország idejében íródott, azok a — legfőképp törvénykezési és statisztikai adatok, melyek az akkori helyzetre vonatkoznak, ma már magától értetődően nem használhatók, de a tógazdaságra vonatkozó fejezetek, nem hinném, hogy valami megtévesztő, elavult dolgokat tartalmaznának, hiszen a tógazdasági halgazdálkodás természettudományos alapjai ma is csak azok, amik akkor voltak. Hogy azóta haladtunk az bizonyos; de első olvasmányul, ép úgy, mint a másik munkámat is, melyet rövidebbre fogva különösen vezérfonalnak szántam, minden lelkifurdalás nélkül oda merném adni minden „Érdeklődő”-nek. Ha Sz. Z. úr ezt mégis veszedelmesnek tartaná, akkor talán lenne szíves megjelölni azokat a részeket, amelyek ma már elavultak, illetőleg helyt nem állók. Ha kritika, akkor legyen nyílt és hasznos.

Persze nem vállalom a háborús viszonyokra való érvényességét. Mert ugyan tudta-e Sz. Z. úr tavaly, hogy mi lesz a helyzet a halászat terén az idén és tudja-e ma, hogy mi lesz esztendőre? Ugyan kinek volna bátorsága ahhoz, hogy olyan „kimondottan” tógazdasági szakkönyvet írjon, amelyik erre megfeleljen? (I. az „A budapesti halpiac karácsonya” című cikket is.)

Teljes tisztelettel:

Répássy Miklós.

A SZERKESZTŐSÉG VÁLASZA:

RÉPÁSSY MIKLÓS ny. államtitkár úrnak elévülhetetlen érdemei vannak a magyar halászat újjáteremtése és a hazai tógazdasági munkálatok fejlesztése terén, lapunk multja is nemes és úttörő munkájának tükré.

A szerkesztőséghez intézett levele, illetőleg kritikája szétosztlatja azt a homályt, ameyi a szűk keretek között mozgó és helyszűke miatt kevés közölhető tartalmú — szerkesztői üzenetek vonatkozó részét — fedi.

A pár szavas szerkesztői üzenetek szövege általában tömör, kevés szóval sokatmondó és épen ez a körülmény lehet előidézője káros félreértésnek is, mint ez a jelen esetben is kitűnik.

A szerkesztői üzenetek kifogásolt részében csupán az alábbiakat kívántuk volna az „Érdeklődő”-vel közölni:

= Jelenleg tógazdasági magyar szakkönyvünk nincs, mert ami volt, azt már kereskedésekben nem lehet megkapni. = (Az egyedül vásárolható, illetőleg megrendelhető SCHÄPERCLAUS: LEHRBUCH DER TEICHWIRTSCHAFT, című munkára nem kívántunk hivatkozni, minthogy az nem a sajátos magyar viszonyokat tárgyaló mű.) = A jelenlegi háborús helyzetben anyagbeszerzési és beruházási, valamint mesterséges trágyázó és tápláló szükségletek beszerzési nehézségei miatt, a pótlanyagok világában, a tógazdasági magyar szakirodalom (ha egyébként beszerezhető, kapható volna) csupán támpontul, vezérfonálul, tanulmányi alapul szolgálhat. Azaz másszóval elve a vonatkozó szakirodalmunk részben a mai helyzetnek nem megfelelő vagy a mai helyzetben fel nem használható adatokat tartalmaz. Az elmúlt évtizedben ezenkívül a természettudományi kutatások — esztünkben: a vízkémiai és biológiai vizsgálatok — oly nagy fokú fejlődésen mentek át, hogy az 1914 és 1928 évekből származó szakirodalmunk részben elavultnak tekinthető, miért is az irodalmunk limnológiai, bioszociológiai, termelésbiológiai, kórtani, stb. vonatkozású részei bizonyos, és alapos megfontoltságot igénylő átdolgozásra szorulnak. Ezt a munkát azonban az arra illetékesek csak békében végezhetik majd el, tehát addig új tankönyv megírására sor nem kerülhet. =

Mivel szakirodalmi részletes felsorolást nem kívántunk adni, — akár helyszűke, akár a könyvek be nem szerethetősége miatt, — úgy találtuk jónak, hogy a mai halászó nemzedék előtt ismertebb két névre hivatkoztunk csupán, ahelyett, hogy azt írtuk volna: = Répássy, Landgraf, Hankó, Unger és Fischer szakkönyvei és összeállításuk... =

Mindezekből nyilvánvaló tehát, hogy nem kívántunk szakkritikát gyakorolni, a fenti — körmondatos, sok helyet elfoglaló, szöbőséges-kifejezés mód helyett — nem számolva esetleges félreértéssel — csupán annak kivonataként közöltük az üzenetünket.

Répássy Miklós szerkesztő elődünk hozzánk intézett levelét sajnálattal vetjük tudomásul és adtunk helyet a lapunk hasábjain.

A levél ama részét, mely a hazai tógazdasági munkák ismertetését öleli fel, olvasóink nevében is köszönettel fogadjuk, a másik — a minket érintő lesújtó és a törekvésünket félreértő — részre nem érthet bennünket, minthogy szerkesztőségünket vonatkozó üzenet megadásában a jószándék és a jóakarát, tehát nem a kritizálni akarás vezette.

RENDELETEK

KÉRDŐÍV.

(Az Országos Halászati Egyesület részére a m. kir. Ipari Anyaghivatal által rendelkezésre bocsátott 1944. évi hálófonal, inslég, kötél kiigénylése.)

Nyíltvízi halászatok által kitöltendő kérdőpontok:

(Tógazdaságok csak az 1., 3., 7., 9. pontokra adjanak feleletet.)

1. Tagja-e az Országos Halászati Egyesületnek? _____
2. Állami halászejegye száma, kiállítás helye és ideje? _____
3. Mely területen, hány kat. holdon, hány emberrel halászik? ___ terület, _____ kat. holdon _____ ember.
4. A területet ki adta bérbe? _____
5. Bérleti idő tartama? _____
6. Hány és milyen eszközzel halászik? _____
7. Hány halászeszköze van és milyen állapotban? _____
8. Ki a főbérlet? _____
9. Milyen hálót (fonalat), inslégét, kötelelet igényel 1944. évre? _____ (kg-ban is megadandó) _____

10. Mennyi volt az 1943. évi halfogás? _____

11. Hol és kinél értékesítette a halat? _____ 1944. évi _____ hó _____ nap.

Indokolás részére fenntartott hely: _____

olvasható aláírás.

pontos címe.

(Halászati társulat, kishalász esetén a főbérlet stb. igazolására fenntartott hely)

olvasható aláírás.

P. H.

Megjegyzés:

Igénylőlap az Országos Halászati Egyesület címére küldendő. A kérdőív alapján történik a rendelkezésre álló korlátolt készletből elsősorban háló kiutalás, Varga Mihály szegedi kendergyárától.

Királyi étel a hal, felszerelése fejedelmi lehet, ha

STADION-nál veszi

Horgász sport szaküzlet Budán, Margit-körút 7. Vizsonteladókna árengedmény.

Egyes termények beszállítási határidejének újabb szabályozása tban intézkedik a 130.100/1943. K. M. sz. r. (285 szám).

A rendelet 1. §-a felsorolja azokat a termékeket, amelyeket a beszállítási határidő után is megvételre fel lehet ajánlani pontjövőírás mellett. Ezek között szerepel a búza, rozs, kétszeres, rizs, köles, hajdina, árpa, zab, kukorica, kopaszárpa, zab, lóbab, viktória-, expressz-, csicséri- és szeges-borsó, vetőmagborsó, lencse, napraforgó mag, repce, szójabab, ricinus, lenmag és mák.

Egyes termékek és termények (csilagfürt) szállítása tban intézkedik a 129.900/1943. K. M. sz. r. (285 szám).

A kiutalt gumiabroncsok után fizetendő kezelési költségeket a 176.500/1943. K. K. M. sz. r. állapítja meg. (289 sz.)

Tehergépkocsi, gumiköpeny után 20 P, tömlő után 10 P, személygépkocsi és motorkerékpár köpeny után 16 P, tömlő után 8 P kezelési költség fizetendő. Átíratás esetén a félösszeg fizetendő. Új gumiabroncs után a 104.132-es, régi gumiabroncs után a 159.102-es csekkszám-lára kell befizetni.

Ujdonságok-Vegyesek

Szlovákiának számottevő a belvízi halászata. A kicsiny patakoktól eltekintve mintegy 6000 km. hosszú halászatra alkalmas folyóvíze van. A tógazdaságok területe kb. 4000 hektár. A pisztráng-tenyésztést 16 állami és 36 magánkézben levő üzem végzi. A halászati irányú tudományos munkát az erre a célra

szolgáló Halászati és Hydrobiológiai Kutatóállomás végzi. (Fischeri Ztg.)

HELYREIGAZÍTÁS.

DR. VITÉZ PALUZSAY LÁSZLÓ nem m. kir. kormányfőtanácsos, hanem m. kir. gazdasági főtanácsos. A címzés eltévesztéséért elnézést kér a szerkesztőség.

„A mi feladatunk ezekben a rettenetes időkben a világgal szemben az, hogy megtartsunk egy nemzetet a világnak“.

Gr. Teleki Pál

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

Cikkíróinknak. A lapnagyság változtatásának következtében a lapunk fellevelekedése jelentősen növelhető. A régi laphoz viszonyítva a jelen alakban legkevesebb: 20%-kal és legtöbb: 84%-kal emelkedhet a közléhető anyag, azaz az új lap a régiek 0.4-illetőleg 1.7-szerese lehet. Ezen ingadozás az alkalmazott betű típusától és a sorok közötti távolságtól függ. Ezen öröndetes gyarapodás a lapunk változatossá tételét segíti elő. Fontos azonban az, hogy lapunk szellemi színvonalát mindenkor megőrizzük és a lap jövőjét biztosítsuk. E célok elérésének érdekében szükséges az, hogy a szerkesztőség jelentős cikkanyag tartalékkal rendelkezzen. Ezért

kéri ezuton is a szerkesztőség a cikkíróinkat, hogy a már előzetesen megbeszélte (lelevelezett) témakörökből minél többet készítsenek el. Bár nem célunk a szerzők megvárakoztatása, azonban állandóan egységes betűtípus mellett óhajtván kitartani a lap változatosságának biztosítására egyes cikkeket tartálékolnunk kell. Jelenleg a március-április hónapokra elegendő cikkanyagunk van, ez azonban a mostani légős viszonyok mellett nem biztató arra nézve, hogy így lesz ez az év illetve a jövő év végig is. Nyomatékosan kérjük tehát cikkíróinkat, hogy kisebb-nagyobb cikkeiket, folyamatosan és állandóan küldjék be hozzánk, mert legalább ez év végéig szeretnénk elegendő cikkanyaggal rendelkezni.

Valamennyi pisztrángos tógazdaságnak, nyíltvízi halásznak és ráktenyésztőnek. Kérek a HALÁSZATI ÉV-hez egész évre terjedő feldolgozást. Lehetetlenek és szomorúnak tartom, hogy Hazánkból ne tudjak egy vonatkozó összeállítást se kapni.

Sz. Z.

1943. évi IV. évnegyedi és évi halátlagárak:

(Budapesti hivatalos árjegyzés alapján)

hónap	Kiszeladás		Nagyeladás				
	havi	IV. évn.	évi	havi IV. évn.	évi		
P e n g ő / k g							
1. Ponty élő	X.	6.500		5.700			
	XI.	6.500		5.700			
	XII.	6.675	6.558	5.451	5.758	4.839	
2. Ponty jegelt	X.	6.200		5.400			
	XI.	6.200		5.400			
	XII.	6.375	6.258	5.156	5.575	5.458	4.519
3. Harcsa élő	X.	15.000		13.500			
	XI.	15.662		3.802			
	XII.	15.875	15.512	11.540	14.250	13.851	10.112
4. Harcsa jegelt	X.	14.622		12.469			
	XI.	14.998		13.080			
	XII.	14.500	14.707	11.009	14.127	13.225	9.673
5. Csukó élő	X.	7.000		—			
	XI.	7.837		6.281			
	XII.	9.500	8.112	6.478	7.687	6.984	5.778
6. Csuka jegelt	X.	7.637		7.056			
	XI.	7.500		6.235			
	XII.	7.969	7.702	6.416	6.891	6.727	5.334
7. Dunai süllő jegelt	X.	14.687		12.650			
	XI.	14.364		12.240			
	XII.	14.650	14.567	11.348	13.375	12.755	10.140
8. Balatoni fogas jegelt	X.	14.598		—			
	XI.	15.235		—			
	XII.	15.219	15.017	11.679	—	—	

ÁRJEYZÉS.

A budapesti halnagykerekedők vett értesülés szerint 1944. évi január hó folyamán a nagybani halárak kg-ként az alábbiak voltak:

Élőponty	P 5.80 — 6.—	Kárász	P 2.50 — 5.50
Jegelt ponty	P 5.— — 5.70	Fehérhalak	P 1.50 — 5.50
„ harcsa	P 12.— — 16.—	Balaton fogas I. oszt.	P 15.—
„ fogassüllő	P 12.— — 16.—	„ „ II. „	P 14.—
Kecsege	P 10.— — 14.—	„ „ III. „	P 13.—
		„ „ IV. „	P 12.—

Az Országos Halászati Egyesület kiadványai:

Winkler Lajos vízvizsgáló módszereinek alkalmazása a limnológiában

Irtá: Dr. Maucha Rezső. Ára: 10.— P

Természetes pisztrángos vizeink hasznosítása

Irták: Dr. Mika Ferenc és dr. vitéz Varga Lajos. Számos képpel. Ára: 8.— P

A rák életmódja, fogása, elterjedése és telepítése

Irtá: Vásárhelyi István. Számos képpel. Ára: 2'50 P

A pézma pocok (Fiber zibethicus L.)

Irtá: Vásárhelyi István. Számos képpel. Ára: 1'50 P

Nyomtatás alatt:

A pénzes pér (Thymallus thymallus L.)

Irták: Dr. Mika Ferenc és dr. vitéz Varga Lajos.

Megrendelhetők valamennyi könyvkereskedésben.

Főlerakat-főbizományos: **KILIÁN FRIGYES UTÓDA**
m. kir. egyetemi könyvkereskedése **Budapest, IV., Haris-köz 2.**

Árverési hirdetmény

A Szob-kővári halászati társulat közhírré teszi, hogy az alábbi szakaszokat adja bérbe:

1. **I-ső szakasz**, mely a Duna torkolatánál kezdődik és tart a Gubis-féle malomig, 175 kat. hold 989 □öl, kikiáltási ára 160 kg élőponty.

2. **II-ik szakasz**, mely a Gubics-malomtól az ipolypasztói hídig tart. 68 kat. hold 662 □öl, kikiáltási ára 100 kg élőponty.

3. **III-ik szakasz**, az ipolypasztó hídtól a csehek által felrobbant hídig, kikiáltási ár 50 kg élőponty. 46 kat. hold.

4. **IV. szakasz** a felrobbantott ipolybéli hídtól a Tésa melletti vasúti hídig. 72 kat. hold 665 □öl, kikiáltási ár 70 kg élőponty.

5. **A VII. szakasz** Ipolykeszi nyugati határáról, Kővár keleti határáig. 82 kat. hold 282 □öl, kikiáltási ár 30 kg élőponty.

Az írásbeli ajánlatokat február 29-éig kettős zárt borítékban az elnökségnek kell beküldeni.

Az árverési feltételek az elnökségnél bármikor a hivatalos órák alatt megtekinthetők, vagy két (2) pengő ellenében az elnökség írásban megküldi.

Vámosmikola, 1944. évi január 22-én.

Dr. Lehotzky Károly
társulati elnök.

DR. ISGUM ÁDÁM ÉS TÁRSAI

halászbérlők
To l n a

ajánlatot kérnek 40-50 q. 5-10 dekás pontyivadék tavaszi szállítására.

BROZSEK JÁNOS

Halnagykerekedő

Veszek mindennemű folyóvízi és tavi halat.
Iroda és üzlet: Budapest, IX., Csarnok-tér 3-4. Telefon: 386-364.

Gróf Jankovich-Bésán Elemér

Halnagykerekedése

Iroda:

Budapest, Ferenc József rakpart 17. Telefon: 186-299.

Üzlet:

185-484.

Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 185-273.

SUMONYI TÓGAZDASÁG

Tóth József és társai

HALKERESKEDÉSE

Folyóvízi és tavi halak vétele és eladása nagyban és kicsinyben.
Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 185-740.

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDelmi R. T.

Budapest, IX., Gönczy Pál-utca 4. Tel.: 185-448.

Vesz minden mennyiségű piaci és tenyész pontyot.
Tógazdaság berendezésére alkalmas területeket keres,
esetleg meglévők kibővítésére vállalkozik.

Barta Lipótné halkereskedő

Telefon: Iroda: 185-0-71. Üzlet: 185-5-84.

Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok.

VESZÜNK!

20-40 dekás kétnyaras gyorsnövésű nemmes pikkelyes

Pontyivadékot,

ab Balaton. Mennyiségi és minőségi átvétel bizottság által Siófokon vagy Fonyód kikötőjében. Ajánlatok a

Balaton halászati r. t. Siófok

címére.

A lap kiadásáért felelős: ifj. dr. Szabó Zoltán.

Lapzárta minden hónap utolsó napján.

Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Részvénytársaság

Igazgatóság: Budapest, V., József nádor-tér 8. Telefon: 180-921, 180-922. Levélcím: Budapest 4., postafiók 271. Távirati cím: Tógazdaságok. Üzlet és raktár: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 185-636. Elárúsítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 185-636. Szállítási iroda: Budapest, XI., Budaörsi-út 87. Telefon: 468-716. Megvásároljuk tógazdaságok és szabadvízi halászatok egész haltermését. Szállítunk elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétnyaras tenyészpontyot, anyapontyot, egyéb tenyészhalat és megtermékennyített fogassüllőikrát.